

HÍRADÓ

XX. ÉVFOLYAM, 6. SZÁM

ÁRA: 1,50 FORINT

1976. FEBRUÁR 7.

A szocialista országok testvérpártjai KB titkárainak értekezlete

A szocialista országok kommunista és munkáspártjai központi bizottságainak ideológiai és nemzetközi kérdésekben illetékes titkárai 1976. január 26-án Varsóban tanácskozást tartottak, amelyen a Magyar Szocialista Munkáspárt részéről *Óvári Miklós*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a KB titkára és *Győri Imre*, a KB titkára vett részt.

A tanácskozást *Jan Szydłak*, a LEMP Politikai Bizottságának tagja, a KB titkára nyitotta meg. Felszólalt: *Borisz Ponomarjov*, *Kurt Hager*, *Óvári Miklós*, *Raul Pelaez*, *Alekszandr Lilov*, *Stefan Andrei*, *Dedzsidijn Csimiddorzs*, *Josef Havlin*, *Jan Szydłak*.

A résztvevők véleményeserét folytatták az eszmei nevelő munka időszerű kérdéseiről, figyelembe véve a nemzetközi enyhülés elmélyítéséért folyó harc jelenlegi szakaszából adódó feladatokat, az európai biztonsági és együttműködési konferencia eredményeit.

Megelégedéssel állapították meg, hogy az utóbbi időben jelentősen fejlődött a testvérpártok több- és kétoldalú ideoló-

giai együttműködése a marxizmus-leninizmus és a szocialista internacionalizmus alapján. Ez megnyilvánul a tájékoztatás, a propaganda, a társadalomtudományok, az oktatás, a könyvkiadás, a művészet, a kultúra, az idegenforgalom és a társadalmi szervezetek tevékenységének számos területén. Mindez elősegíti az együttműködés továbbfejlesztését az egyes országokban folyó szocialista és kommunista építőmunka feladatainak megoldása érdekében, és kedvezően hat a szocialista közösség összeforrtóságának, együttes nemzetközi fellépésének erősítésére.

A tanácskozás résztvevői hangsúlyozták azoknak a megemlékezéseknek a kiemelkedő eszmei-politikai jelentőségét, amelyek a fasizmus felett aratott győzelem 30. évfordulójához, valamint a testvéri pártok és országok évfordulóihoz, egyéb nagy politikai eseményeihez kapcsolódtak.

Egyöntetűen történelmi jelentőségűnek értékelték az európai biztonsági és együttműködési konferenciát.

A tanácskozás résztvevői kiemelték, hogy országai — miként azt vezető szerveik hivatalos dokumentumaiban és nyilatkozataiban többször hangsúlyozták — készek minden módon közreműködni az európai biztonsági és együttműködési konferencia záróokmányában megjelölt valamennyi elv megvalósításában és kötelezettség teljesítésében.

A tanácskozás résztvevői hangsúlyozták, hogy további harcot kell folytatni az enyhülés elmélyítéséért, a lehető legteljesebb megvalósításáért, a fegyverkezési hajszá megállításáért, a leszerelésért, a nemzetközi együttműködés ki szélesítéséért, a világ békéjének és biztonságának megerősítéséért. Fontosnak tartják, hogy még aktívabb legyen a harc a szocializmus országai bel- és külpolitikájának tartalmát elferdítő próbálkozások, a reakciós imperialista ideológia és propaganda, az erő és a zsarnokság politikája ellen, a gyarmatosítással és az újgyarmatosítással, az antikommunizmussal, a fasizmussal, a fajgyűlölettel szemben. Kifejezték szolidaritásukat az Angolai Népi Köztársaság népének harcával, amelyet szabadságért és függetlenségért vív.

Elvi jelentőségű, hogy a szocialista országokban és azok határain túl is sokoldalúan népszerűsítsék minden szocialista ország tényleges vívmányait a gazdasági életben, a tudományban, a kultúrában, a dolgozók életszínvonalának emelésében, a szocialista demokrácia fejlesztésében, nemzetközi tevékenységében.

Az afrikai államok többsége elismerte az Angolai Népi Köztársaság kormányát

Sierra Leone elismerte az Angolai Népi Köztársaságot. Ezzel immár az Afrikai Egyesült Nemzetek tagállamainak többsége, 24 ország ismerte el az MPLA kormányát. Siaka Stevens elnök a diplomáciai testület és a sajtó előtt tett nyilatkozatában kifejezte kormányának azt a véleményét, hogy ezek után jóvá lehet hagyni Angola felvételi kérelmét az AESZ-be, az AESZ pedig hatékony szerepet játszhat az angolai probléma megoldásában.

A Béke-világ tanács nyilatkozatában szólította fel a világ közvéleményét, hogy február 4-ét tegyék az Angolai Népi Köztársasággal és az MPLA-val való nemzetközi szolidaritás napjává. A nyilatkozat sürgeti a békebizottságot, hogy bontakoztasson ki széles körű kampányt az angolai nép támogatására, amely az imperialista körök ösztönzésével bátorított Dél-Afrika és Zaire agressziójának áldozatává vált. BVT felszólította a világ államait: amelyek még nem ismerték el a törvényes angolai kormányt, haladéktalanul tegyék meg e lépést.

Agostinho Neto, az Angolai Népi Köztársaság elnöke táviratban köszönte meg a Békevilág tanácsnak, amiért kitüntették a Frederic Joliot-Curie arany békeéremmel. Az elnök hangoztatta, hogy a magas kitüntetés a hős angolai népet és barátait illeti, akik együtt harcolnak a gyarmati elnyomás ellen.

Moszkvában bejelentették, hogy a Szovjetunió térítésmentes segítséget nyújt az Angolai Népi Köztársaságnak. Egyebek között élelmiszert szállít az afrikai országnak.

Londonban nemzetközi toborzóközpont működik. Les

A KGST könnyűipari állandó bizottságának ülése

Jegyzőkönyv aláírásával Budapesten befejeződött a KGST könnyűipari állandó bizottságának 26. ülése. A tanácskozáson, amelyen kilenc ország — Bulgária, Csehszlovákia, Kuba, Lengyelország, az NDK, Magyarország, Mongólia, Románia és a Szovjetunió — delegációja vett részt, képviseltette magát a KGST keretében működő több nemzetközi szervezet: az Intertextilmas, az Interchimvolokno, az Interchim és a Nemzetközi Beruházási Bank is.

A négynapos ülésen tárgyaltak arról, hol tart a KGST-országok együttműködésének elmélyítése és a szocialista, gazdasági integráció továbbfejlesztését szolgáló komplex program kitűzött feladatainak teljesítése a könnyűipari ágazatban. Javaslatokat fogadtak el a Kölcsony Gazdasági Segítség Tanácsa 27. ülészakán és a KGST végrehajtó bizottságának legutóbbi ülésén megjelölt tennivalók végrehajtására. Ennek megfelelően az ülésen elfogadták a könnyűipari állandó bizottság hároméves munka-programját és az 1976-ra vonatkozó munkatervét. Szintén 1976-ra szabványosítási ütemtervet fogadtak el. Beszámoló hangzott el különböző sportszerek gyártásának szakosítására és kooperációjára vonatkozó szerződés megkötéséről.

A bizottság ezenkívül jóvá hagyta a nemzetközi könnyűipari tudományos információs rendszer (Legprominform) ügyrendjét, a létrehozásához szükséges szervezési intézkedések tervét; az információs rendszer bevezetését 1976. első félévre írták elő.

Aspin, a szervezet vezetője elmondta, hogy százhusz leszerelt angol katonát irányított eddig Zaire-ba, az FNLA támogatására, és további hat száz zsoldost próbál toborozni különböző nyugat-európai országok leszerelt katonáiból. A zsoldosok hathónapos szerződés alapján és heti 150 fontos fizetésért harcolnak.

Odrú francia kommunista képviselő írásos interpellációt intézett Sauvagnués külügyminiszterhez azokkal a hírekkel kapcsolatban, hogy az elmúlt napokban Franciaországban tartózkodott az FNLA és az UNITA angolai szakadár-szervezetek vezetője, Holden Roberto és Jonas Savimbi. A dél-afrikai agresszió cinkosainak itteni tartózkodása azt mutatja, írta a kommunista képviselő, hogy a francia kormány továbbra is támogatni akarja őket, és fel akar lépni az Angolai Népi Köztársaság ellen, amely kifejezi az angolai nép törekvését a nemzeti egységre és a függetlenségre.

Befejeződött Trudeau havannai látogatása

Pierre Trudeau, kanadai miniszterelnök négy napos hivatalos kubai látogatásának befejeztével elutazott Havannából. A repülőtéren vendéglátója, Fidel Castro, a forradalmi kormány elnöke búcsúztatta.

Az elutazás előtti napon megrendezett barátságos nagygyűlésen mindkét kormányfő sikraszállt a békés egymás mellett élés elvének és gyakorlatának érvényesítése, a kölcsönös előnyökön alapuló kereskedelmi és gazdasági

Az Egyesült Államok vétója miatt

A határozati javaslat elfogadása nélkül fejeződött be a BT közel-keleti vitája

Az Egyesült Államok vétója megakadályozta az ENSZ Biztonsági Tanácsában a többség által támogatott határozati javaslat elfogadását.

A Biztonsági Tanács a közel-keleti vita befejeztével szavazott arról a határozati javaslatról, amelyet hat ország terjesztett elő. A határozati javaslat megállapítja: biztosítani kell a palesztinai nép önrendelkezési jogát, beleértve a független állam létrehozásának jogát is. A határozattervezet követeli azt is, hogy Izrael vonja ki csapatait az 1967 óta megszállva tartott összes arab területekről.

A javaslatot — amint ezt amerikai vezető politikusok nyilatkozataikban már előre vetítették — az Egyesült Államok megvétózta. Mellette szavazott kilenc tagország: Olaszország, Nagy-Britannia és Svédország tartózkodott a szavazástól, Kína és Líbia képviselője pedig nem vett részt a szavazásban.

A szavazás után Jakov Malik, a Szovjetunió ENSZ-nagykövete felszólalásában kifejtette: az arab népek, a palesztinai arab nép s igaz barátai és szövetségesei, a szocialista országok, az el nem kötelezett államok és valamennyi békeszerető ország tovább folytatja a harcot a közel-keleti igazságos és tartós béke megteremtéséért.

Az izraeli külügyminisztérium közleményben fejezte ki mezelegését.

Washington, a hivatalos indoklás szerint, az a szándék

vezette, hogy megóvja a szét-hullástól a közel-keleti béketárgyalások eddigi kereteit, más szóval nyitva hagyja az ajtót a Kissinger külügyminiszter nevével fémjelzett amerikai közvetítés folytatása előtt. E közvetítés célja olyan részleges éjszakai elérés, amely a világszervezet és a genfi konferencia megkerülésével jönne létre, s amely az arab világban kaput nyitna az imperialista befolyásoláshoz. Ehhez a taktikához bizonyos fokig már kedvező feltételeket teremtett a legutóbbi egyiptomi—izraeli csapatsztávkészítési megállapodás, amelynek keretében Egyiptom meghatározatlan időre lemondott a fegyveres erőszak alkalmazásának jogáról, s ezzel megbontotta az izraeli agresszió áldozatát eset arab népek egységfrontját.

Szadat egyiptomi elnök egy kuwaiti lapnak adott interjújában nemrég úgy vélekedett, hogy „az Egyesült Államok tartja kezében a közel-keleti játszma ütőkártyáinak 99 százalékát, és abban a helyzetben van, hogy megoldhatja a kérdést”. A Biztonsági Tanács ülésén kijátszott „ütőkártya” aligha mutat az arab népek jogos követeléseit kielégítő megoldás irányába. Rabin miniszterelnök mostani amerikai látogatása pedig arról tanúsít, hogy az izraeli kormány még csak a vétóval sem éri be: további diplomáciai, pénzügyi és főként katonai támogatást kér agresszív politikájának folytatásához.

A Biztonsági Tanács namíbiai vitája

Határozat: Namíbiában választásokat kell tartani

Az ENSZ Biztonsági Tanácsa folytatta a namíbiai kérdés vitáját. Több ország, köztük Libéria, Szaúd-Arábia, Indonézia és Japán képviselője felszólalásában egyaránt annak a meggyőződésnek adott hangot, hogy nem tűrhető a dél-afrikai fajioldozóknek a namíbiai néppel szemben alkalmazott önkényes és törvénytelen magatartása.

A BT-vita résztvevőiből mély felháborodást váltott ki a kínai képviselő rágalomkeltő felszólalása. A Namíbiát megszálló fajioldozók elítélése helyett a madista küldött hevesen kirohant az ellen a támogatás ellen, amelyben a Szovjetunió az Angolai Népi Köztársaságot részesíti. Peking a fajioldozó pretoriai rezsim mellé állt, amely megpróbálja elnyomni az Afrika déli részén folyó nemzeti felszabadító mozgalmat — jelentette ki felszólalásában a lengyel képviselő.

Kína nyíltan szívesen lépne egyezségekre lépett azokkal, akik meg akarják fojtani a fiatal Angolai Népi Köztársaságot — mutatott rá Jakov Malik, a Szovjetunió képviselője. A Szovjetunió erkölcsi és anyagi

támogatásban részesíti a függetlenségükért harcoló afrikai népeket, teljes összhangban az ENSZ és az Afrikai Egyesült Nemzetek határozataival. A Szovjetunió egyetlen célja: segítséget nyújtani Afrika népeinek szabadságuk és függetlenségük védelmében — hangoztatta a szovjet küldött.

Az ENSZ Biztonsági Tanácsa egyhangú határozatot hozott arról, hogy Namíbiában szabad választásokat kell tartani a világszervezet védnöksége alatt. A BT törvénytelennek minősíti a Dél-afrikai Köztársaság namíbiai jelenlétét és azt, hogy Pretoria támaszpontként használja fel az ország területét a szomszéd országok ellen irányuló támadásaihoz. A határozat felszólítja a Dél-afrikai Köztársaságot: vonja ki fegyveres erőit Namíbia területéről.

Botha dél-afrikai ENSZ-küldött felszólalásában megismételte, hogy kormánya nem ismeri el az ENSZ illetékességét Namíbia kérdésében.

A választások végső határidejét 1976. augusztus 31-ben szabta meg a Biztonsági Tanács.

Az Angolai Népi Köztársaság követelése

Haladéktalanul vonják ki az országból a dél-afrikai inváziós csapatokat

Az Angolai Népi Köztársaság hírügynöksége nyilatkozatban szólította fel a Dél-afrikai Köztársaság kormányát, hogy haladéktalanul és feltétel nélkül vonja ki csapatait Angolából. A nyilatkozat Angola belügyeibe való nyílt be-

avatkozásként és az ENSZ alapokmányának kirívó megsértéseként bélyegezte meg a dél-afrikai csapatok angolai invázióját.

Jonas Savimbi, a szakadár UNITA vezére Huambóól áthelyezte főhadiszállását a 160 kilométerre keletre levő Silva Portóba. A törvényes kormány csapatai erősen megközelítették az UNITA eddigi központját. Az UNITA arról is intézkedett, hogy a Dél-Angolában levő nyugati tudósítói légi úton elszállítsák a zambiai fővárosba. Ezután egyetlen tudósítót sem engednek be az UNITA megszállása alatt levő területre. Savimbi csapatai Huambóól északra beásták magukat, és megpróbálják feltartóztatni a felszabadító erőket.

Washingtonba érkezett a szakadár FNLA küldöttsége, hogy újabb fegyverszállításkért kilincseljen a kongresszusnál, „amíg nem túl késő”.

PORTUGÁLIA

A jobboldali terrorhullám a szabadságot fenyegeti

Portugáliában folytatódott a szélsőjobboldali terrorakciók. Povoá-Varzim észak-portugáliai városban bomba rongálta meg a PKP egyik tagjának gépkocsiját. Az Azori-szigeteken működő szélsőjobboldali, szeptaristai szervezet — az úgynevezett „azori felszabadítási front” — felhívására kommunistaellenes jelszavakkal tüntést rendeztek Angra do Heroísmo városában.

A PKP sajtóirodája közleményben hívta fel a hatóságok figyelmét arra, hogy a legutóbbi hetekben ismét fellángolt jobboldali terrorhullám súlyosan veszélyezteti az állampolgárok biztonságát, jogait és szabadságát.

Melo Antunes portugál külügyminiszter, aki Brüsszelben tárgyalt a belga kormány vezetőivel és az EGK bizottságával, sajtóértekezletén országga belső kérdéseiről szólva kijelentette: Portugáliában, az

ország saját helyzetének figyelembevételével, demokratikus és szocialista társadalmat kell létrehozni, minden hataladó erő bevonásával. Ebben a Portugál Kommunista Pártnak feltétlenül fontos szerepe van és lehet. Létre kell hozni a baloldali erők tényleges egységét, a szocialisták, a kommunisták, a Fegyveres Erők Mozgalmának összefogásával — hangoztatta, majd megállapította, hogy az országban tavaly ősz óta megerősödött a jobboldali veszély.

Angoláról szólva a külügyminiszter hangoztatta: „Meg vagyunk győződve arról, hogy az MPLA győzelmet arat, mivel élvezzi az angolai nép többségének támogatását”. Hozá-
füzte, hogy véleménye szerint „az MPLA független, demokratikus útra vezet az országot”. Antunes egyúttal nyomatékosan szembehelyezkedett Dél-Afrika angolai intervenciójával.

Szélsőjobboldali merényletek az ország vidéki városaiban

A portugál szélsőjobboldal folytatja terrorcselekményeit az ország északi részén. Hat bomba robbant Braga városában, és megrongálta különböző szakszervezetek és baloldali pártok helyi irodáit. Az anyagi kár több millió escudo. Colvilha városában ugyancsak több bombarobbanás felgyújtott egy házat, amelyben baloldali szervezetek irodái voltak.

A portugál Fegyveres Erők Mozgalmának Legfelsőbb Forradalmi Tanácsa a kormányban részt vevő Demokratikus Néppárt (PPD) megbízottaival folytatta az új alkotmányról megindult párbeszédet. A jobboldali párt a hírek szerint olyan elnöki rendszert szeretne meghonosítani Portugáliában, amelyben a legfelsőbb hatalom egy személy kezében összpontosulna. Követelésének elfogadása esetén kirekesztenék a hatalomból a katonákat, megszüntetnék a forradalmi tanácsot. Gouveia, a PPD egyik vezető politikusa annak

a véleményének adott hangot, hogy „Portugália biztonsága és nemzeti függetlensége nem szavatolható az amerikai nukleáris védőpajzs nélkül”.

Hivatalos forrásból származó értesülés szerint a katonai vezetőknek a szocialista párt képviselőivel folytatott tárgyalásai eredménnyel értek véget: a PSZP tudomásul vette, hogy a legfelsőbb forradalmi tanács továbbra is Portugália hatalmi szerve maradjon. A forradalmi tanács öttagú tárgyaló küldöttsége a PPD után a kommunista párt vezetőivel fog tanácskozni, majd a kormányban részt nem vevő pártok következnek.

★

Gomes portugál elnök a CUF monopólium munkásainak küldöttségével folytatott megbeszélésén a Portugáliában végrehajtott államosításokat „visszafordíthatatlannak” nevezte. A tábornok kijelentette: amíg elnök marad, a jobboldal nem fog „áttörni”.

ALGERIA

Vonják ki Nyugat-Szaharából a megszálló csapatokat

Huari Bumedién algériai államfő üzenet intézett a világ állam- és kormányfőjéhez a Nyugat-Szahara miatt támadt algériai-marokkói konfliktus ügyében.

Az APS algériai hírügynökség ismertette az üzenetet, amelyben Bumedién Marokkót teszi felelőssé a fegyveres konfliktusért.

Abdel Aziz Buteflika algériai külügyminiszter Kurt Waldheimhez, az ENSZ főtárgyalóhoz intézett üzenetben hangsúlyozta, hogy sürgős lépéseket kell tenni a Maghreb-országokban kialakult feszültség okainak megszüntetésére, s rámutatott, hogy az ENSZ-re különleges feladatok hárulnak ebben a dekolonizációs ügyben.

Algéria követeli, hogy vonják ki Nyugat-Szaharából a megszálló csapatokat és így lehetséges a saharai nép számára az önrendelkezés jogának szabad gyakorlását. Az üzenet hangoztatja, hogy a marokkói királyi fegyveres erők a felelősek az algériai és a marokkói haderők között január 27-én kirobbant harcokért.

A Polisario front haderői több helyen támadást indítottak marokkói és mauritániai állások ellen. Az algériai hírügynökség jelentéséből kitűnik, hogy Semara, a második legnagyobb nyugat-szaharai város heves harcok színtere. A népi front haderői meghiúsították az utánpótlási vonalaik elvégzésére indított marokkói és mauritániai támadást. Ain Ben-Tilinel elfoglalták a maritániai előretolt állást és az északke-

leti térség középpontjában fekvő Farsayát. A Bir Moghreinel levő mauritániai erők ellen heves támadásokat intéztek.

Az algériai-marokkói konfliktus elsimítására irányuló diplomáciai erőfeszítések keretében tartozik az üzenet, amelyet Jasszer Arafat, a PFSZ elnöke intézett Bumedién algériai elnökhöz és Hasszán marokkói királyhoz. Arafat felszólítja a két államfőt: tegyenek meg mindent a két ország közötti béke megőrzése érdekében. Üzenetében hangoztatja, hogy a palesztin vezetők készek minden erőfeszítést megtenni az arab nemzet hazafias és nemzeti érdekeit szolgáló megoldásért.

Hasszán marokkói király Fes városban fogadta Asszad szíriai elnök két különmegbízottját. A szíriai küldöttek átnyújtották neki Asszad személyes üzenetét.

Hoszni Mubarak egyiptomi alelnök, aki szintén közvetíteni kíván Algériá, Marokkó és Mauritánia között, befejezte tárgyalásait a marokkói királlyal és Mauritánia fővárosába repült.

Feltehetően Nyugat-Szahara volt a témája Bumedién algériai elnök és Dzsalilud líbiai miniszterelnök megbeszélésének is.

A Jemeni Arab Köztársaság felhívásában arab csúcsértekezlet összehívását sürgeti, amelyen megoldást keresnek az algériai-marokkói konfliktusra és meghatározzák az izraeli fenyegetések elleni új stratégiát.

Kivonultak a libanoni városokból a szemben álló fegyveres csoportok

Több mint kilenc havi polgárháború után — amelynek becslések szerint tízezer halálos áldozata és húszezer sebesültje volt — állandósulni látszik a fegyvernyugvás Libanonban.

A tüzszünet végrehajtásának ellenőrzésével megbízott legfelsőbb katonai bizottság közölte: az egymással szemben álló fegyveres csoportok kivonultak Bejrútból és elővárosaikból, a közép-libanoni Bekka-síkság útjairól eltávolították az összes torlaszokat, szabaddá tették és megnyitották a forgalom számára a Bejrút és Damaszkusz közötti autótutát. Kivonultak állásaikból a fegyveresek az ország északi részében is, így Tripoli kikötővárosból és Zghortából.

Újabb fegyveres konfliktusok nem történtek. Az ország közlekedési főútvonalainak és a Bejrútba vezető bekötőutak megnyitása lehetővé tette a főváros élelmiszerekkel és üzemanyagokkal való ellátásának megkezdését. Hozzáálltak a harcokban megrongálódott áramfejlesztő központok és telefonvonalak megjavításához.

Politikai szinten folytatódott a szíriai közvetítés. A Bejrútban tartózkodó Abdel Halim Khaddam szíriai külügyminiszter és az általa vezetett

delegáció tagjai találkoztak az ország keresztény közösségeinek politikai és vallási vezetőivel.

Khaddam szíriai külügyminiszter egy napra hazatért Damaszkuszba, ahol a libanoni válság megoldása érdekében kifejtett eredményes közvetítő tevékenységéről számolt be Asszad államfőnek.

A fővárostól keletre fekvő két palesztin menekülttábor — amely 22 napig állt a jobboldali erők blokádja alatt — három hét óta először friss élelmiszerekhez jutott. E táborokat körbezáró erőket visszavonták. Kinyitott a bejrúti központi bank. A libanoni, szíriai és palesztin képviselőkből álló katonai bizottság közleménye megállapította, hogy a katonai erők meghatározott körletekbe való visszavonása „nehézségek nélkül, a terveknek megfelelően halad”.

Kairóban Mahmud Riad, az Arab Liga főtárgyaló üdvözölte a libanoni fegyvernyugvást eredményező legutóbbi megállapodást. Riad egyúttal felkérte az arab országokat, a Vörös Félhold szervezetét, hogy gyógyszer- és élelmiszer-szállítványokkal segítsenek a libanoni polgárháború károsultjainak megsegítésére.

A DIFK lehetővé teszi a volt saigoni rendszer tisztviselőinek beilleszkedését

A DIFK január 28-án rendeletet hozott a volt saigoni adminisztráció tisztviselőinek, katonáinak, tisztjeinek, a reakciós pártok tagjainak az új társadalomba való beilleszkedéséről.

A rendelet kiemeli: a forradalmi kormányt a letűnt rezsim kiszolgálóinak megítélésében a humanizmus vezeti. A rendelet megalkotásakor is abból indult ki, hogy a nevezettek többsége is neokolonialista elnyomás áldozata volt, s csak a kényszerűség állította a volt rezsim szolgálatába. Túlnyomó többségüket már regisztrálta a forradalmi hatalom, elvégezték az átnevelő tanfolyamokat is, leszámoltak a múlttal és munkára jelentkeztek.

A rendelet éppen ezért kiemeli, hogy a bábrendszer

katonái és alacsony beosztású tisztjei a rövid tanfolyam elvégzése után, ha megtartják a törvényeket és munkára jelentkeznek, teljes jogú állampolgároknak tekintendők.

A bábhadrsereg polgári képzettségű tagjai (mérnökök, orvosok), a volt magas rangú tisztiek és tisztviselők, a reakciós pártok tisztviselői előtt is nyitva áll a teljes jogú beilleszkedés lehetősége, ha nem vettek részt népelellen terroristacselekményekben, kegyetlenkedésekben, elvégzik a megfelelő tanfolyamokat (a tisztiekért a család is felelősséget vállal), s az ezt követő maximálisan egy esztendő ellenőrzésénél nezegetik jelentős változásáról, a rendszer iránti lojalitásukról adnak tanúbizonyságot.

Ford kettős veresége a kongresszusban

Az amerikai képviselőház megtiltotta az angolai katonai segély folytatását

Ford elnök kettős vereséget szenvedett a kongresszus képviselőházában. Előbb érvénytelenítették a szociális kiadások csökkentését célzó elnöki vétőt, majd megtiltották, hogy az adminisztráció folytassa a katonai segélyek folyósítását az angolai szakadár csoportoknak.

A több mint kétharmados többséggel érvénytelenített elnöki vétő a 36 milliárd dolláros, szociális kiadások finanszírozását tartalmazó költségvetési tétel egymilliárdos csökkentését kívánta elérni. A több tízmilliónyi szavazót érintő kérdésben a képviselőket nem a pártfegyverem, ha-

nem a szavazók várható reakciója vezette. Ezzel magyarázható, hogy az elnök terve ellen szavazott 261 demokrata és 49 köztársasági, mellette 92 köztársasági és 21 demokrata képviselő. Az új költségvetés teteivel kapcsolatos első jelentősebb szavazás jelzi a kongresszus és az adminisztráció közötti éleződő harcot a választás évében.

Röviddel az elnöki vétő megsemmisítése után, a képviselőház csatlakozott a szenátus decemberi döntéséhez, s megtiltotta, hogy az adminisztráció folytassa a két angolai szakadár csoport katonai segélyezését, amit eddig a CIA titokban végzett.

Szovjet levél Waldheimhez a zairei rágalmakról

Jakov Malik, a Szovjetunió állandó ENSZ-képviselője Kurt Waldheimhez, az ENSZ főtárgyalóhoz intézett levelében kategorikusan visszautasította Zaire ENSZ-képviselőinek azt a rágalmazó állítást, hogy a Szovjetunió az Angolai Népi Köztársaság területén a Zairei Köztársaságot fenyegető, barátságtalan tevékenységet folytat. A levél hangoztatja, hogy az ilyen állításnak nincs semmi féle alapja. A Szovjetunióknak az angolai kérdéssel kapcsolatos álláspontja jól ismert. — Szeretnénk emlékeztetni arra — hangoztatja Jakov Malik levele —, hogy an-

golai földön egyetlen szovjet állampolgár sem küzd fegyverrel a kezében. Eppen ezért csak csodálkozást kelthet a zairei képviselőnek az a minden alapot nélkülöző állítása, hogy Angolában „szovjet csapatok” tartózkodnak. A Szovjetunió elvi politikai irányvonalából kiindulva, erkölcsi és anyagi támogatásban részesítette és részesíti a népek nemzeti felszabadítási harcát. Ez teljes egészében összhangban van mind az ENSZ, mind pedig az Afrikai Egységsszervezet által a gyarmati rendszerek felszámolásáról hozott határozatokkal — emeli ki Jakov Malik levele.

A szovjet népgazdaság megvalósította a kilencedik ötéves terv céljait

Közzétették az 1975-ről szóló statisztikai jelentést

A Szovjetunió központi statisztikai igazgatóságának közölt jelentése szerint a kilencedik ötéves terv befejező évében, 1975-ben a Szovjetunió ipara túlteljesítette termelési tervét. A mezőgazdaság a kivételesen rossz időjárási viszonyok miatt kevesebbet termelt, mint az előző évben, de összermelése 12 százalékkal meghaladta az előző ötéves terv átlagát.

Az ipari termelés a Szovjetunióban 1975-ben 7,5 százalékkal nőtt a tervezett 6,7 százalékhelyett. Az ipari átlagnál gyorsabban fejlődött a vegyipar az olajfeldolgozó ipar, a gépgyártás és a fémfeldolgozó ipar.

A mezőgazdasági össztermék értéke 90 milliárd rubel volt;

ez 12 százalékkal haladja meg az előző ötéves terv átlagát. A rendkívül kedvezőtlen időjárási viszonyok miatt azonban a gabonatermés csak 140 millió tonna volt, s más termékek eredmények is elmaradtak a tervezettől.

A nemzeti jövedelem 1975-ben 362 milliárd rubel volt, egy év alatt 14 milliárd rubellel emelkedett. Ennek az összegnek mintegy négyötödét fordították népjóléti célokra. A lakosság reáljövedelme egy év alatt 4,2 százalékkal emelkedett.

A statisztikai igazgatóság közleménye megállapítja, az előzetes adatok szerint a kilencedik ötéves terv alapvető társadalmi-gazdasági céljait megvalósították.

Szovjet részről változatlanul elvi alapon bírálják a pekingi vezetés politikáját

A szovjet hírközlő szervek változatlanul elvi alapon bírálják a kínai vezetés politikáját. Ezen nem módosított az a tény, hogy a pekingi hatóságok által jogellenesen visszatartott helikopterek — csaknem két esztendő múltán! — az új év küszöbén végre hazatérhettek a Szovjetunióba, és szerencsésen megérkeztek Moszkvába.

A hivatalos szovjet távirati iroda, a TASZSZ átvette és részletesen ismertette az APN moszkvai sajtóügynökség kommentárját, amely a kínai külpolitika idei mérlegét elkészítve megállapítja, hogy az destruktív volt, mert keresztelte a béke megszilárdítását szolgáló erőfeszítéseket. A kínai propaganda szünet nélkül harsogja, hogy „fél kell készülni a háborúra, és árkokat kell ásni” — fűzi hozzá a szovjet kommentátor, s emlékeztet rá, hogy a pekingi vezetők változatlanul ismételték Mao Ce-tung ismert téziséit, miszerint a háború elkerülhetetlen, de nem kell félni tőle, mert — úgymond — az áldozatok százmillióinak csontjain „új világot” lehet felépíteni.

„Peking külpolitikai kurzusának egészében negatív, mert a fő célja az, hogy meghiúsítsa a világban végbemenő pozitív mozgásokat, a nemzetközi enyhülést, hogy megzavarja a világgörradalmi folyamat fejlődését” — állapítja meg a szovjet kommentár, és hangoztatja: „Eljön az idő, amikor a nagy kínai nép szegénybéllyeget süt azokra a vezetőkre, akik az országot a béke, a demokrácia és a szo-

cializmus elleni harc útjára taszították és taszítják.”

A helyzetelemzés egyébként a kínai külpolitika részterületeit érintve kitér azokra a pekingi törekvésekre is, hogy Japánt „a hegemonia elleni harc” örve alatt saját szovjetellenes kurzusába terelje, s emlékeztet rá, hogy kínai részről nem szűnnek a területi követelések sem a szomszédos országokkal szemben.

A Kínával határos térségnél maradvány, figyelmet érdemelnek az utóbbi időben napvilágot látott kommentárok a Laosz ellen thaiföldi részről elkövetett provokációkról. Az Izvesztyija hírmagyarázója ugyanis kiemelte, hogy a kínai sajtó a laoszi csapatokra hártja a felelősséget a történetekért, s a thaiföldi főváros Laosz-ellenes tüntetői a maóista propaganda fegyvertárából kölcsönözték jelszavait. A Pravda ugyancsak megjegyzéseket fűz a Laoszra, az imperializmus és a külföldi reakció által kifejlesztett nyomásra vonatkozóan, de Peking magatartását közvetlenül nem említi, noha határozottan lezsongezi: „Azoknak, akik a reakcióval lépnek blokkra, s kezére játszanak az imperialista terveknek, ez nem fog dicsőséget hozni.” A szovjet emberek támogatják a laoszi népet szuverén jogai védelmében. A szocialista államok, az összes haladó erők támogatása, a Laoszi Népi Demokratikus Köztársaság egysége Indokina más népeivel kudarcra kárthatja azokat a kísérleteket, hogy a fiatal köztársaságra nyomást gyakoroljanak — hangoztatja az SZKP központi lapja.

Amerikai—izraeli megállapodások

Washingtonban befejeződtek Gerald Ford amerikai elnök és Jichak Rabin izraeli miniszterelnök háromnapos megbeszélései. A tárgyalásokon mindeket az Izraelnek nyújtott amerikai katonai segély folyósításával, valamint a két ország diplomáciai tevékenységének összehangolásával összefüggő kérdéseket vitatták meg.

A Fehér Házban, a külügyminisztériumban, a Pentagonban, a CIA-nál és a kongresszusi bizottságokban lezajlott tárgyalásokon Rabin jóváhagyást kapott annak a politikának folytatására, amely a közel-keleti igazságos politikai rendezés megakadályozására irányul. Erről tanúskodik az országos sajtóklubban tartott felszólalása, amelyben Rabin ismét megerősítette, hogy Izrael nem hajlandó a megszállt arab területek kiürítésére és a palesztinai arab nép törvényes jogainak elismerésére. Kijelentette azt is, hogy Izrael semmi-

lyen tárgyalásokba nem hajlandó bocsátkozni a Palesztinai Felszabadítási Szervezettel. Sikrászállt az Izraelbe irányuló amerikai fegyverszállítások növelése mellett azzal az ürüggyel, hogy „Izrael ereje a közel-keleti béke megteremtésének elengedhetetlen feltétele”.

Az amerikai—izraeli megbeszélések eredményeit kommentálva a megfigyelők rámutatnak, hogy a tárgyalások nem segítettek elő a közel-keleti probléma politikai rendezéséhez szükséges körülmények javulását.

Közben a Jordán folyó Izrael által megszállt nyugati partján folytatódna a sztrájkok és a tüntetések. Az arab lakosok Tel Aviv terjeszkedő politikája ellen tiltakoznak, és elítélik az Egyesült Államok vétőjét az ENSZ Biztonsági Tanácsában. Ammani értesülések szerint különösen heves tüntetések folynak Nablusban, Ramallahban és Hailiban.

Magyar—lengyel hosszú távú árucseré-forgalmi egyezmény

Dr. Bíró József külkereskedelmi miniszter és dr. Jerzy Olszewski lengyel külkereskedelmi és tengergazdálkodási miniszter Varsóban aláírta az 1976—1980. évekre vonatkozó hosszú lejáratú magyar—lengyel árucseré-forgalmi megállapodást.

A most megkötött egyezmény a központi tervező szervek 1975 végén aláírt jegyzőkönyvének előirányzatain alapul, azokat részben tovább bővíti. A most aláírt egyezmény 2,6 milliárd rubel értékű árucseré-forgalmat irányoz elő országaink között, ami 59 százalékos növekedést jelent az előző ötéves időszak tényleges áruszállításaihoz képest.

A legjelentősebb az együttműködés a gépipar területén, de újabb gyors a fejlődés a vegyiparban is. A méreteket tekintve legjelentősebbek a közúti jármű-gyártásban kialakult együttműködéssel kapcsolatos szállítások; ezek a két ország közötti gépszállítások csaknem egynegyed részét alkotják. Ugyancsak fontos szerepet tölt be a két ország gazdasági életében a szerszám-

gépgyártásban, az erős- és gyengeáramú iparban, a gyógyszeriparban, a műszálgyártásban megvalósított együttműködés, illetve a megállapodásokkal kapcsolatos áruszállítás.

Az 1976—1980. években Magyarország jelentősen növeli a szerszámgépek, műszerek, könnyűipari gépek, autóbuszok, komplett berendezések, vegyipari gépek, elektronikus számítástechnikai eszközök lengyelországi exportját. Lengyelország egyebek között komplett cukorgyárat, tengeri teherhajókat, építő- és ütéptítő gépeket, Fiat 125 P és Fiat 128 P típusú személygépkocsikat, vasúti teher- és személyvagonokat szállít Magyarországra részére. A lengyel gépszállításokon belül jelentősen nőtt az új termékek aránya.

A korábbi éveknek megfelelően, továbbra is folytatódik a lengyel sör és edésség szállítása. Magyarország bőrcipők, méterárúk, elektromos háztartási készülékek, gyógyszerek, sport- és turisztikai szállítással járul hozzá a lengyel áruválaszték bővítéséhez.

Csehszlovákia teljesítette 1975-ös tervét

Csehszlovákia népgazdasága minden fontos területen teljesítette az 1975-ös népgazdasági tervét. A szövetségi statisztikai hivatal kedden közzétett jelentése szerint a nemzeti jövedelem 6, az ipari termelés 7, az építőipar teljesítménye 8,1 százalékkal emelkedett az előző évihez képest. A legnagyobb növekedést a papír- és a cellulóziparban érték el; a vegyipar és a kőolajfeldolgozó ipar kivételével minden iparág a tervezettnél gyorsabban fejlődött. A munkatermelékenység 6,6 százalékkal nőtt, az ipari termelés növekedésének 87 százaléka biztosították a munkatermelékenység javításával.

A mezőgazdaság termelése a hozsan tartó szárazság miatt 0,7 százalékkal csökkent, különösen a cukorrépa-, a burgonya- és a gabonahozamok voltak ala-

acsonyabbak a tervezettnél. Az állati termékek felvásárlási tervét teljesítették.

1975-ben 127,4 milliárd koronát, az előző évinél 7,9 százalékkal többet ruháztak be.

Fejlődtek Csehszlovákia külgazdasági kapcsolatai is. A kivitel 10,9, ezen belül a KGST-országokba irányuló export 20,4 százalékkal volt több az előző évinél, viszont a tőkés import a tervezettnél fokozottabban, 12 százalékkal nőtt.

A terveknek megfelelően emelkedett a lakosság élet-színvonala. Csehszlovákiában 7 millió 102 ezer dolgozó, az előző évinél 75 ezerrel többet foglalkoztattak. A lakosság tisztá pénzbevételei 3,7 százalékkal növekedtek. A kiskereskedelmi forgalom 1974-hez képest 3,4 százalékkal nőtt; javult a lakosság élelmiszerekkel és ipari cikkekkel való ellátása.

A szülők jogai és kötelességei

Sok szülő talán nem is tudja, hogy a gyermeknevelés mindennapjai során — amikor gyermekét gondozza, tanítja, ügyeit intézi, előteremtí száma a szükséges dolgokat — hányféle szülői felügyeleti jogot gyakorol s kötelességnek tesz eleget.

A kiskorú gyermek rendszerint nem képes saját létfenn-

tartását biztosítani, szülői gondviselésre szorul. Nem maradhat magára azonban az a gyermek sem, akinek szülei nem élnek, ismeretlenek, vagy e felügyelet ellátására képtelenek. Erre az esetre jogunk úgy rendelkezik, hogy ilyenkor a kiskorú gyámság alatt áll.

A szülői felügyelet gyakorlása

mindkét szülő együttes joga és kötelessége.

Az „együttes” szónál érdemes megállni, és elgondolkodni azon, hogy mennyivel többet jelent, mintha azt mondanánk: „szülők mindketten”. A jogi szabályozás, bár nem tesz különbséget az anya és az apa szerepe között, mégis mindenki — aki egyik szülője nélkül nőtt fel — érzi, hogy a két szülő csak együtt, egymást kiegészítve tudja csak igazán betölteni e feladatát. A válások számának rohamos emelkedése, saj-

nos nagyon is gyakorlatilag tetete azt a jogalkotói előrelátást, mely az együttes hiányában a szülői felügyeleti jog gyakorlásával azt a szülőt ruházza fel, akinél a bíróság a gyermeket elhelyezi. Előfordulhat azonban olyan eset is, hogy a különélő szülők gyermeke másnál van elhelyezve. Ilyenkor a szülők egymás közti megegyezésének tárgya, hogy a szülői felügyelet melyikük gyakorolja. Ha nem tudnak dönteni, a gyámhatóság határoz.

A szülői gondviselés

— bár sokan helytelenül így értelmezik — nem korlátozódhat a gyermek létfenntartását szolgáló anyagi javak előteremtésére. Kötelessége a szülőnek az is, hogy gyermekét oktassa, nevelje, helyes irányba térjelje gondolkodását, a környezetéről és a világról alkotott elképzelését. Sokszor talán a szülőnek nem is kellene mást ehhez tennie, mint azt, hogy leánya, fia olyan embernek láthassa, mint amilyen emberré ő szeretné faragni őket.

Ebben a körben kell elhelyeztetni a különváltan élő szülők gyermekeinek elhelyezéséről. Itt elsősorban azt kell szem előtt tartani, hogy akárhogyan alakul a szülők egymás közti viszonya, a gyermek lehetőleg sérteletlenül kerüljön ki szülei viszályából. A szülők köthetnek újabb házasságot, vagy létesítsenek bármilyen kapcsolatokat, a gyermek-szülő viszony változatlan kell maradjon. S

a gyermek érdeke az irányadó.

Az említett szempontok csak akkor vehetők figyelembe, ha a bíróság a szülők helyzetét úgy ítéli meg, hogy mindketten egyformán, a gyermek érdekeinek megfelelően tudják ellátni szülői felügyeleti jogukat. Nem tévesztheti szem elől a bíróság, hogy a gyermek érdekevilágát mindenképpen károsítja, ha megszokott környezetéből kiemelik vagy többi testvérétől elszakítják. Ez különösen azokban a perekben játszik döntő szerepet, amelyekben a szülők a korábban már egyiküknek

ítélt gyermek elhelyezésének megváltoztatását kérik.

A szülőnek törvény adta joga — egyben a szülői felügyeleti jog gyakorlásának előfeltétele is —, hogy a gyermek kiadását követelheti attól, aki a kiskorú jogtalanul tartja magánál.

Törvényeink elismerik a kiskorúnak azt a jogát, hogy önálló vagyont szerezzen, hiszen örökölhet, kaphat ajándékot vagy bármilyen más módon pénz, illetve vagyontárgyak tulajdonosává válhat. Arra azonban még nem lehet feljogosított, hogy a gyermek elhelyezésének megváltoztatását kérik.

Az után mégis rendbe jött. Előbb egészséges, aztán lelkileg. A gyógyulásban része volt nevelőjének is, aki mindig bátorította: Ne szűnjön meg keresni a kapcsolatot családjával...

A kitarásnak meglett az eredménye. Fokné levelet kapott nagylányától, amelyben közölte, hogy férjhez megy. Nagy volt az öröm, hogy végre hallott gyerekeiről. Hát még, amikor a legközelebbi beszélőre a már asszony lánya férjével együtt eljött. Azóta minden alka-

tani, hogy mindezekkel önállóan, saját belátása szerint rendelkeznek. A gyermek vagyoniáinak kezelését tehát a szülők kötelesek ellátni, ennek során ugyanazzal a körültekintéssel és gondossággal kell eljárniuk, mint saját vagyoniuk esetében. Ha a szülők e kötelességüket nem, vagy nem megfelelően teljesítik, a gyámhatóság a vagyonezelést felügyele alá vonhatja, és arra is kötelezheti a szülőket, hogy a kiskorú vagyonának felhasználásáról számoljanak el. Ez főként abban az esetben fordul elő, ha a szülők a gyermek vagyont nem az ő szükségleteinek fedezésére, hanem más célra használják fel. Már eleve nem tartozik a szülői felügyele alá az a pénz, amit a 14. életévét betöltött kiskorú saját munkájával szerez. A kiskorúnak ez a rendelkezési joga

a szülők képviselői jogát

korlátozni kellett, hiszen egy kiskorúnak is lehetnek olyan személyes ügyei, amellyel a képviselő nem férhet össze. Ilyenek a házasságkötés, a házasságon kívül született gyermek apai elismerése vagy a végrendeletalkotás. Megint más megfontolás vezette a jogalkotót akkor, amikor úgy rendelkezett, hogy a szülő nem képviselheti gyermeket olyan ügyekben, amelyekben a gyermekkel szembenáll, ellenérdekű fél ő maga, házastársa, egyenesági rokona vagy olyan más személy, aki szintén az ő törvényes felügyelete alatt áll. Ilyenkor ugyanis a gyermek ügye a szülő elfogultságának lehet áldozata.

A szülői felügyelet joga kiterjed a gyámnevelésre, illetve a gyámságból való kizárára is. A szülő közokiratban vagy végrendeletben nevezheti meg azt a személyt, akit alkalmasnak talál arra, hogy gyermeke gyámja legyen. Joga van azonban arra is, hogy kizárólag arról nyilatkozzon, hogy ki ne legyen a gyám, anélkül, hogy valakit megnevezne erre a tisztre. Ritkán ugyan, de az is előfordulhat, hogy az egyik szülő éppen azt a személyt zárja ki,

megszünteti a szülő felügyeleti jogát.

ha azt a gyermek sérelmére vezető módon gyakorolja — különösen, ha ezzel gyermeke javát, testi jólétét, értelmi vagy erkölcsi fejlődését veszélyezteti. Ugyanígy jár el a bíróság az a szülővel szemben is, akit a gyermeke ellen elkövetett szándékos bűncselekmény miatt ítélték szabadságvesztésre. Mivel fennállhat a reális veszélye annak, hogy a szülői felügyelet gyakorlásától megfosztott szü-

lő nem menti fel őt a közös háztartás kiadásaihoz való hozzájárulás alól.

A szülői felügyelet gyakorlásának harmadik eleme a gyermek törvényes képviselőjének ellátása, mind személyi, mind vagyoni ügyekben. A szülő, képviselői joga alapján, kiskorú gyermeke helyett és nevében szerződéseket köthet és jognyilatkozatokat tehet, illetve a kiskorú szerződéseire, nyilatkozataihoz hozzájárulhat vagy jóváhagyhatja azokat. Ugyanez a jog akkor is megilleti a szülőket, amikor a jognyilatkozatok harmadik személytől erednek és amelyeknek a címzettje a kiskorú. Mivel a szülők ezt a jogukat is csak együttesen gyakorolhatják, követelemények csak kettejük egybehangzó nyilatkozataihoz fűződhetnek. Bizonyos területeken

akit a másik megnevezett. Ilyenkor megintcsak a gyámhatóság dönti el azt, hogy melyik akarat érvényesüljön.

A szülői felügyeletnek a gyermek nagykorúsága (18. életévének betöltése) vet véget, de megszűnhet már kiskorúsága idején is. Ez utóbbi eset áll elő akkor, ha a gyermeknek valamelyik, vagy mindkét szülője meghal. Ilyenkor kerül gyámság alá. A kiskorú szülői felügyelete azonban megszűnhet vagy szünetelhet, ha a különélő szülők egyikénél helyezték el a gyermeket. Ilyenkor a másik szülő felügyeleti joga szünetel. Ugyanígy nem illeti meg a szülői felügyeleti jog gyakorlása azt a szülőt sem, aki gondnokság alatt áll, hiszen az ilyen szülő, aki saját ügyeinek intézésére is képtelen, gyermeke sorsát nem irányíthatja. Szünetel a szülői felügyeleti joga az alatt az idő alatt is, amíg a gyermek állami gondozásban van vagy intézeti gyámság alatt áll. A szülői felügyelet szünetelése természetesen nem jelenti azt, hogy a szülő a gyermekkel nem érintkezhet, hogy látogatási jogát nem gyakorolhatja.

A bíróság lövel együttélő másik szülő sem úgy fogja gyakorolni e jogát, ahogy az a gyermek érdekeinek megfelel, az ő szülői felügyelete is megszüntethető. Könnyű belátni annak a rendelkezésnek az indoklását is, mely szerint, ha a szülő felügyeleti jogát valamennyi gyermekével szemben megszüntetik, ez kihát a később megszüntetett gyermekekre is.

A felügyeleti jog gyakorlásának visszaállítása iránt előterjesztett keresetnek a bíróság csak akkor ad helyt, ha hitel érdemlő módon bizonyították, hogy a megszüntetésre okot adó körülmények már nem állnak fenn.

A szülői felügyelet, a gyermek és szülő kapcsolatának családi, bensőséges jellegéből adódik a perindításra jogosultak körének szabályozása is. A megszüntetés iránti pert csak a másik szülő és a gyermek jogosult megindítani, míg annak visszaállítását már mindkét szülő (tehát az is, akinek szülői felügyeleti jogát megszüntették) és a gyermek kérheti. Az ügyész és a gyámhatóság is megindíthatja a pert.

G—H—Sz—V

A Heti Híradó XX. évfolyam 3. számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése a következő:

Ez rettenetes. Az első pár cipő, amit ideadott, tetszik, és jól is áll.

Könyvjutalmat nyertek: Császár Sándor elítelt, Sopronkőhida; Dobai Zoltáné elítelt, Kalocsa; Karai József elítelt, Szeged; Pozsonyi Lajos elítelt, Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Bv. Int.; Opre Béla elítelt, Bp-i Fegyház és Szig. Börtön.

KIRAKATBAN

A fiatalokkal kapcsolatos problémák állandóan a „kirakatban” vannak a mindennapi életben. Szabályok, rendeletek sora lépett életbe annak érdekében, hogy a jövő generációja minél tágasabb teret kapjon saját maga képzéséhez, tudásának gyarapításához. Külön Ifjúsági Törvény foglalkozik a fiatalokat megillető jogokkal és a kötelességekkel. A társadalomkutatással foglalkozó szervek, intézmények munkájában kiemelt helyen áll a tizen-, még inkább a huszonevesek fejlődésének megfigyelése; azt hiszem, ez a néhány, találmra föl-sorolt adat is elegendő bizonyíték az első mondat állítására.

Sajnos, néha a fiatalok nemcsak átvitt értelemben, hanem a valóságban is „kirakatban” vannak, mint például Glaser András, aki a beszélgetés időpontjában a Markó egyik zárkájában töprengtetett azon, milyen megoldást jelent egy áruház kirakatakának berúgása?

— Nem szoktam inni — kezdi a magyarázatot —, illetve nem szoktam berúgni. Azon az estén mégis ez történt. Nagyon el voltam keseredve. Szerelmes vagyok egy lányba, és a haverom, akivel sétáltam, mindenféleképp mondt róla... Mérgemben belerúgtam az üvegbe, de nem akartam semmit elvinni, soha nem szoktam menni, ha hívtak lopni (!). Az volt a tervem, hogy megvárom a nyomozókat, vigyenek be a rendőrségre, csukjanak le...

— A rendőrségi fogda vagy a börtönbüntetés menyiben bizonyítja, a „menyasszonya” ellen felhozott vádak igazságát, vagy alaptalanságát?

— Hát... akkor nem gondoltam erre.

— Most mi a terve?

— Augusztusban lesz a lány nagykorú, azt megvárom, és akkor szeretném elvinni feleségül.

— Úgy érzi, hogy kellően megalapozott lesz a házassága? Ismerik eléggé egymást? Szeretik egymást?

— Hát... biztosan. És különben is, jó hatással van rám. A nyáron nem dolgoztam, a szülem hiába kértek, sehogy sem akaródzott munkába állni. Amikor ő szólt, mindjárt beléptem egy gyárba... A saját biztonságom is így követeli meg, hogy elvegyem. Azután — majd csak kialakul!

★

Ezzel elérkeztünk a másik, szintén „kirakatban” levő problémához.

A riportalany szavai után kívánczik még egy mondat — amely a hangsúlyában benne is volt —: ha nem sikerül, legfőbb elvünk... Sokan tekintik úgy a fiatalok közül a házasságot, mint valamiféle unalom-űző elfoglaltságot, mint egy jó „balhét”. Az életben mindent ki kell próbálni, amit lehet — így a házasságot is. Legjeljebb nem sikerül. Olyan nagy dolog ez?

A „felöltök”, tehát a szétváló házastársak szempontjából valóban nem nagy dolog. Elvégre mindenki úgy irányítja (rontja el...) az életét, ahogyan tudja, akarja. A „házasság” nevű játéknak azonban egy ártatlan áldozata is van: a gyerek.

Glaser András szomorkodva mesélt a saját hányatott éveiről, amikor hol az egyik, hol a másik intézetben volt. „Ezért vágyom én is társra” — tette hozzá. Azt hiszem, az olvasók jó részének vannak keserű tapasztalatai az anya-apa, család nélküli életről. Úgy látszik, hiába, mert ugyanakkor a saját gyerekeiket is hasonló hanyódásra kényszerítik...

A lért eset — sajnos csak egy a sok közül. Sokáig beszélgettünk a vázolt problémákról, míg a végén Glaser András eljutott a gondolatig:

— Nem is olyan egyszerű dolog, ha az ember el-töpreng. Nagyon meg kell fontolni a házasságot is, a gyereket is. Különben még az is lehet, hogy húsz év múlva ő ül majd egy ilyen nevelői szobában, és bencolat-gatja: miért is kell bezúzni egy kirakatot?

H. A.

AJÁNDÉKOK

Az elítélte a nevelőtest-találkoztam. Nemrég jött föl a fegyelmi zárkából. A levelet még novemberben kapta: „A gyerek lábáról lekopott a cipő” — írta a felesége. — „Jön a tél. Ha tudsz, küld egy kis pénzt.”

De az elítelt nem tud küldeni. Hiszen hol dolgozik, hol nem. Ilyenkor többnyire a fegyelmi zárkában van. Most lett volna esedékes a „feltétele” — magatartása miatt, természetesen, nem kaphatta meg. Nem szabadulhat és pénzt sem tud küldeni.

Pénz helyett mást küldött az ünnepekre: egy csomagküldési engedélyt...

A kisfiúval és az édesanyjával a könyvesboltban találkoztam. A fiú nyolcéves lehetett, s a „felöltök-könyvek” címet silabiláta.

Juhász Gyula összes versei. Anyu, ez megvan nek-ed?

— Ez nincs, de megvan-nak a válogatott versei.

— Akkor ezt nézd!

— Kisfiám, csak akkor veszi, ha találkozik olyat.

— De anyu, én harmincöt forintos szántam rád, és még csak egy tízforintos kis könyvet vettem!

Láttam őket a pénztárnál állni. A kisfiú kipirult arccal számolta le a két könyv árát, az édesanyja ugyanolyan kipirult arccal nézte...

Az a gyerek jutott eszembe, akinek a lábáról „lekopott a cipő”. Ő nem fog a megtakarított uszonnapi-zébből — ha egyáltalán jut uszonnára — ajándékot venni. Az apjának biztosan nem...

★

Nem hiszem, hogy a könyvet vásároló kisfiú az apjáról megfelledekezett volna; az anyán és fián látszott a kiegyensúlyozott családi élet. — Így is lehet élni, s úgy is, hogy „a gyerek lábáról lekopott a cipő”, mert az apjuk még a börtönben sem dolgozik —, és még ő kér...

Nem sokkal később, egy másik bv. intézetben egy listát mutattak — a karácsonyra hazaküldött csomagokról. Kétszáz könyves-csomag indult útjára, hogy a karácsonyfa alatt az apa ajándéka is ott legyen. A távol, börtönben levő apáé...

Így is lehet élni: megpróbálni lassan helyrehozni, elviselhetőbbé tenni az elrontott életet. A család, a gyerekek elrontott életét... B. J.

Szükség lesz rá?

Sokkal könnyebb elviselni a börtönt, ha az embernek nem szakad meg a kapcsolata a kinti világgal. Fok Józsefné azzal, hogy bűncselekményét elkövette, minden szálát elszakított. Egyedül maradt harminchétf éves korában. Pedig nem sokkal előtte férje, két gyermeke, szépen berendezett lakása volt. Nyolc év távlatból nem érdemes kutatni, hogyan jutott el addig a fiatalasszony, hogy mindent „felborított”. Anyai bizonyos, hogy a férjnek is volt szerepe ebben. S akkor észbe sem jutott, hogy ebből a helyzetből egy kiút van — a válás.

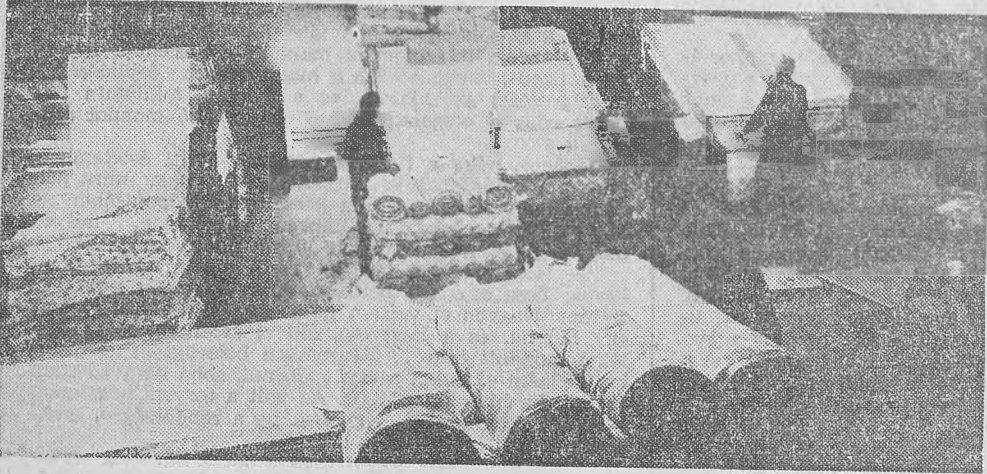
Az első időkben úgy érezte, hogy jobb lett volna számára, ha nagyobb büntetést kap; az életének semmi értelme, mihez is kezdjen majd egyedül — tizenkét év múlva. Megértette anyósáékát, hogy a történetek után hallani sem akarnak róla, az azonban mégiscsak rossz-szul esett, hogy a gyerekeit

ellene nevelték. Minden hónapban pontosan küldte a tartásdíjat, levélben állandóan érdeklődött felőlük, de soha egy sor válasz, vagy egy látogató nem érkezett. Ez is hozzájárult ahhoz, hogy az idegi leromlást fizikai követte, és súlyosan megbetegedett. Bár mindent elkövettek gyógyulása érdekében az orvosok, nehezen lábalt ki a betegségből, mert — ahogy mondja — „nem is akart meggyógyulni”.

Az után mégis rendbe jött. Előbb egészséges, aztán lelkileg. A gyógyulásban része volt nevelőjének is, aki mindig bátorította: Ne szűnjön meg keresni a kapcsolatot családjával...

A kitarásnak meglett az eredménye. Fokné levelet kapott nagylányától, amelyben közölte, hogy férjhez megy. Nagy volt az öröm, hogy végre hallott gyerekeiről. Hát még, amikor a legközelebbi beszélőre a már asszony lánya férjével együtt eljött. Azóta minden alka-

TERMÉKEINK NYOMÁBAN

Fehér hetek – színes ágyneműk
– az őszi Budapest

Hagyomány, hogy minden év január elején Európa fővárosaiban a nagy áruházak fehér heteket rendeznek. Ilyenkor a szokásosnál is nagyobb bőségesebb az ágyneműből,

asztalterítőkől a választék. Idén is sor került a nagy seregszemlére, amelyen szinte főszerephez jutottak a Sátoraljaújhelyen készült ágynemű-garnitúrák.

Az ország legnagyobb áruháza

Corvin Áruház, ágynemű-osztály: nem sokkal a nyitás után legalább húszan állunk a pult előtt. A polcok zsúfolva vannak ágyneművel.

— Parancsol, uram?

— Ágyneműt szeretnék vásárolni.

— Milyet óhajt?

— Szépet, tartósat.

— Az ágynemű többsége műszálas anyagból készül, mósása egyszerű, gyorsan szárad és nem szükséges vasalni.

— Szépnek szép, de vajon tartós is?

— Kérem, ezeket az ágynemű-garnitúrákat a Sátoraljaújhelyi Fehérneműgyár készíti. Évek óta bevált szállítónk,

maradjanak le? Mire ösztönzi a konkurrencia megjelenése a gyár vezetőit? Hogyan állják majd a versenyt? Mire kötelez az évtizedes hírnév?...

Ezekről a kérdésekről beszélgetünk a gyár technológiai vezetőjével.

— Legfontosabb feladatunknak tekintettük és tekintjük a jövőben is a kereskedelem és a vásárló igényének kielégítését, megfelelő, korszerű alapanyagú, szép kivitelezésű ágynemű gyártását. Az elmúlt esztendőben a tervünket határidő előtt teljesítettük. A gyorsabb átfutási idő mellett, tovább bővítettük a választé-

zetségük igen alacsony volt. Sok gondot okoz... az elítéltek magatartása is. Termelő szalagra csak az kerülhet, aki a betanított munkás tanfolyam elméleti, illetve gyakorlati részéből eredményesen vizsgát tett.

— Melyek az ideai esztendő fő feladatai?

— A választék bővítése, új méretek bevezetése, a minőség további javítása, az intenzívebb termelés.

— Megvannak a feltételek e feladatok teljesítéséhez?

— Nagyon sok szép, új mintájú alapanyagot kaptunk, amelyek felhasználását már részben megkezdtük. A Kereskedelmi Minőségellenőrző Intézet rendszeresen vizsgálja ágyneműnk minőségét. Útmutatásai alapján bizonyos méretbeli változásokra lehet számítani. Minőségi változást fog hozni a fokozottabb ellenőrzés és a minőségi bérézés is. A szalagokon való ellenőrzés mellett a befejező „mezásba” is bevonjuk az elítélteket. A minőségi bérézés lehetővé teszi, hogy a kiválóan dolgozók tiz-tizenöt százalékkal magasabb bért kapjanak.

Ahogy a szalagvezető látja

Gácsi László az I-es és a II-es szalag vezetője. „Polgári” foglalkozása gépkocsivezető. Soha életében nem ült varrógép mellett, amikor Sátoraljaújhelyre került. Legszívesebben bármilyen munkakört elvállalt volna, csak ne kelljen varrógép mellett dolgoznia. Kiváló munkája után lett ötven ember irányítója...

— Ami ma elég, az holnap kevés — mondta. — Szalagunk szép eredményeket ért el, két személy kivételével valamennyien jutalomban részesültünk. De a fejlődésben nem lehet megállni, mert az élet újabb és újabb feladatok elé állít valamennyiünket.

— Hogyan látja, vannak a férfiak között kiváló varrók?

— Nyugodtan merem állítani, hogy nagyon sokan vannak kitűnő varrók. Például Perregi Kálmán, Gulyás László, Szendrei Andor, Ráczi Mi-

Ugyanakkor a megengedett hibaszázalék felett dolgozók kerestetébe tiz-tizenöt százalékos levonunk.

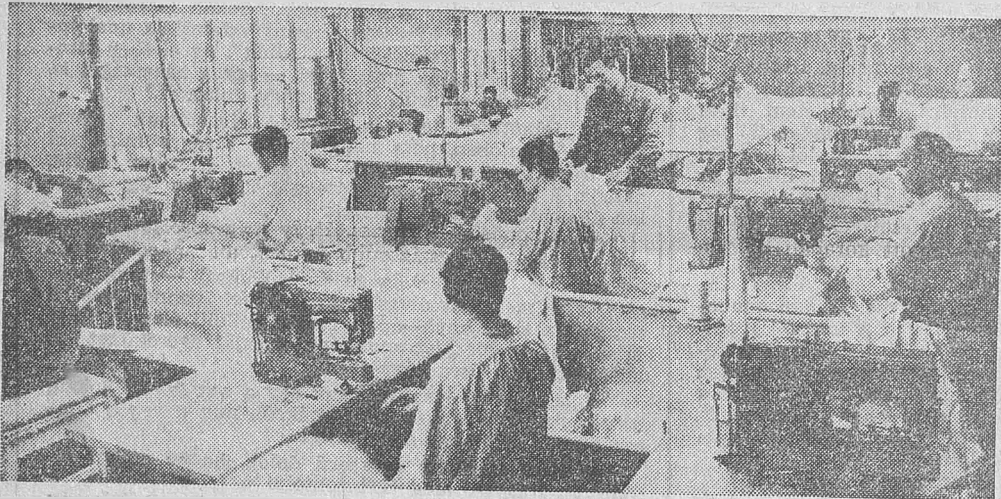
Az ideai évben, üzemi szinten, háromszázalékos termelés-emelkedésre számítunk, amelynek feltételei biztosítottak.

szabadságvesztés ideje alatt hasznosan és eredményesen töltse idejét, támogassa családját, és szabadulására megfelelő összeggel rendelkezzen. Erre itt lehetőség van. Ezenkívül azok, akik feyvelmeztetek, külön jutalmakban részesülhetnek. En, aki az első pillanatban utáltam a varrást és a konfekciómunkát, azon gondolkodom, hogy szabadulásom után hasonló területen vállalkozok munkát...

— Erősödik a külső vállalatok konkurrenciája, erről mi a véleménye?

— Kössék fel a fehérneműjüket...

— ZIMM —

A kiszolgáló egy tucat, műanyag csomagolt garnitúrát tesz elém. Percekig válogatok, de nem tudom eldönteni, melyiket válasszam.

— Nos, melyik tetszik? — kérdezi kedvesen.

— Nem tudom eldönteni, melyiket vegyem meg, segítené?

— Szívesen. Színeset vagy fehérét választ?

— Melyiket ajánlja?

— A színeset.

— Miért?

— Divatosabb, praktikusabb.

— Én olyat szeretnék, amelyet könnyű mosni, és nem kell vasalni.

garantáltan jó minőségűek a termékei... De ha óhajtja, tudok adni szövetkezetek által gyártottakat is.

— Mondja, kisasszony, melyik ágynemű a legkeresettebb?

— Eddig a Sátoraljaújhelyi Fehérneműgyár termékei uralták a piacot, de az utóbbi időben egyre több üzem és szövetkezet állt rá az ágynemű készítésére...

— Magának milyen ágyneműje van?

— Na de, kérem!

— Ne értse félre...

— Sátoraljaújhelyi, ha tudni akarja...

kot. Az alkalmazott új alapanyagok elsősorban a műszálas anyagok, tisztosabbak, viszont gyártásuk munkaigényesebb, és különböző technológiai módosításokat igényeltek. Például, a varrás hamarabb ráncosodik, mint a hagyományos ágyneműnél.

Az elmúlt esztendőben körülbelül tiz-tizenöt minőségi panasz érkezett hozzánk. A hibás árukat kicseréltük. Megállapításaink szerint nem a minőség romlott, hanem a vásárlók igénye növekedett, és ezt tudomásul kell vennünk! Az elmúlt év krónikájához tartozik még, hogy jelentős átszervezést hajtottunk végre a szalagokon, amely biztosítja a termékek folyamatos megmunkálását, csökkenti az anyagok szennyeződését.

— Az elítéltek alapképzettisége nem befolyásolja munkájuk minőségét?

— Az új dolgozók részére meg kellett hosszabbítani a betanítási időt is, mivel kép-

HULIGÁNOK

14

— Figyeljete! — sziszegett Toma kissé távolabbról. — Ott egy hapsi meg egy csaj!

Az erdőt szegélyező kis házak felől andalogva, egymásba felejtkezve lépegettek a fák és bokrok között, a sötétbe borult úton a fiatal párok. Most éppen az, amelyikre Toma felfigyelt.

A férfi vámor tiszthelyettesi ruhát viselt, a lány könnyű nyári blúzt és szoknyát.

A közeli bokrokból Réti Mihály, azaz Winnetou vezetésével kilépett az útra a banda. Most négyen voltak. Bika volt legközelebb a párhoz. Iramodott is vissza:

— Vigyázat! Úgy nézem, egyenruha van a hapsin!

— Most már mindegy. Akkor is elveszük a nőjét — adta ki a parancsot Winnetou. — Mese nincs!

Ladás zseblámpájával a fiatal párra világitott:

— Vámos a lelkem! — röhögött. — Na, kérem szépen, van valami elvámolni valója?

— Mit akartok, srácok? Tárguljatok, és hagyjatok békén, mert én nem szeretem az efféle tréfát...

Folytatni már nem volt ideje. Bika állon vágta, amitől elvesztette nagy hangján kívül az egyensúlyát is. Hátrafelé esett. Rántotta volna magával a lányt, de azt akkor már négyen húzták, tépték és cibálták más irányba, a bokrok felé.

A lány sikoltzott:

— Segítség! Van itt valaki??! Segítsééééé! Jaj, ne...!

A vámor tiszthelyettes Bika és Kanos fogta le, hogy ne tudjon felállni, a lánnyal pedig a társaság többi férfitagja próbált elbánni — alig öt-hat méterre, a bokorban.

Akkor, mintha eddig láthatatlanul lett volna köztük, és most egyszerre testet öltött volna, középtermű, izmos fiatal férfi termetű az erőszakoskodó társaság előtt. Toma hátrahőkölt. Ladás odavilágitott a lámpájával:

— Te ki vagy?!

— Nem a múlt heti hapsi ez a fickó? — bámult a képébe Winnetou.

— Elereszteni a nőt! Hallottátok? Elengedni! — sziszegett az idegen.

Jobb keze előrelendült, és hatalmasat csattant Bika állán. Mire föleszméltek, már Toma is kapott egyet, a gyomorszájára. Felszisszentek a váratlanul erős ütésektől. Hátról Kanos vette célba a verekedő idegent, nekirontott, de az jó érzékkel sejtette, honnan támadnak rá. Hirtelen leguggol, Kanos pedig teljes súlyával ázuhan az idegen fiú, és beesett a bokrok közé.

A megrémült vámor tiszthelyettes ott téblábolt, nem tudta, hogy az idegen segíteni

jött-e, vagy csak a lányért verekednek egymással.

— Maga mit tárog ott? — szólta rá az idegen. — Vigye a lányt, amíg én feltartom őket!

— Feltartasz?! — nyerített fel Winnetou, és felhúzta a jobb kezére a bokszert. Abban a pillanatban, előbb, mintsem használatba vehette volna, az idegen eléugrott, erőteljesen rávágott a kezére, majd a másik kezével úgy vágta fültövön a főnököt, hogy az menten elterült imént leütött és csak nehezen tápászzkodó „beosztottjai” között.

— Figyelitek? Leütötte a főnököt!

— Akkor most meghal! — kiáltotta Toma. — Bika! Üsd már le!

Az idegen őt is megelőzte. A társaság nagy erejű tagja átbukott a már tápászzkodó főnökön.

Előtámaszkodott a megtámasztott lány.

Az idegen rászólt:

— Futás, kislány, ki az erdőből, a házak felé!

A vámor tiszthelyettes is meglódította, a lány irányába: — Menjen már, nem látja, mi a helyzet?!

A két megtámasztott ember futni kezdett visszafelé, arra, amerről a kiserdőbe jöttek. A lány közben sírós hangon kiabált:

— Értesítjük a rendőrséget! Mégiscsak aljasság! Így letámadni a békés embereket!

— Ne játszd meg magad; te ringyó, eredj vissza a Rózsaligetbe strichelni! — ördögütés után Toma.

— Jobb, ha békén hagytok, mert még maradt erőm, hogy

EGY TÉVÉNÉZŐ

Domján Ilonának örökké emlékeztető marad ezerkilencszázhatvenöt karácsonya: életében először ült televíziós készülék előtt. Mindenki nagy meglepetés volt, amikor a parancsnok átadta a készüléket, hiszen ezentúl időnként nézhetik a tv-műsort is, igazán sokat azonban azoknak jelentett, akik a börtön falai között ismerkedhettek meg vele.

— Hogy tetszett?

— Nagyon szép volt. Éppen olyan, mint a mozi, csak kisebbek az alakok, mert a vászon, vagyis az üveg kisebb.

— Hányan nézték a műsort?

— Talán harmincan lehetünk. Akik egész évben jól dolgoztak és nem fegyelmeztetkedtek, azok láthatták, jutalomképpen.

— Emlékszik a filmre?

— Hogyne emlékeznek, sosem fogom elfelejteni! A kis hercegnő volt a címe, és több folytatásból állt. Mi csak az első részt láttuk.

— Érdekelte volna a folytatás is?

— Azt már nem nézhetük, mert akkor a másik műszak ment, de ők elmesélték, hogy mi lett végül a kislány sorsa.

— Mire gondolt tévénézés közben?

— Arra, hogy igyekezni fogok, ne legyen velem semmi probléma, és akkor mindig láthatom a műsort.

— Azt hallottam, hogy a nevelők kijelölik majd a tévé-műsort, mint a rádiót is, és bizonyos napokon bekapcsolják a készüléket. S akik éppen nem dolgoznak, illetve nincsenek műszakban, azok nézhetik.

— Én előfizetem a Nők Lapját, és kiolvasom az első betűtől az utolsóig, még a rádió- és tévé-műsort is átfutom. Sokszor látom, milyen jó filmeket játszanak, és színházi közvetítés is van. Kint nem jártam színházba, szeretnék egy-

szer egy színdarabot is látni.

— Mióta van bent?

— Ezerkilencszázhatvanhárom márciusában tartóztattak le nekem akkor még nem volt tévém. Sőt, olyanok voltak a körülményeim, hogy soha sehol nem is láttam. Még önálló lakásom sem volt, nem-hogy gépeket vásároltam volna. Mindjárt el is határoztam, hogyha szabadulok, veszek magamnak egy tévét.

— Mikor szabadul?

— Húsz évet kaptam, még hét van hátra.

— Attól már több tévére valót is összegyűjtött...

— A varrodában dolgozom, vágó vagyok. A szabászatban minden munkához értek, tizenkét forint az órabérem. Többször kaptam pénzjutalmat is, egészen pontosan tízszert.

— Ennyire számontartja?

— Van, aki a fegyelmi lapokat gyűjti, én inkább a jutalmakat. Nem mondom, hogy eleinte nem voltak velem is problémák, mindenkinek nehéz megszokni, aki soha nem volt börtönben. Nekem is volt hét fegyelmi és egy dorgálásom, de csak azután, hogy bekerültem. Hamar rájöttem, hogy ezzel elsősorban magamnak ártok; igyekeztem rendszeresen viselkedni, a munkámat jól ellátni, és egymás után kaptam a jutalmakat, eddig összesen negyvenet. Ebben volt beszélő, csomag, levélírás...

— A jutalom másként is „kamatozik”...

— Egy kicsit reménykedem, hogy talán nem kell letölteni mind a húsz esztendő. Úgy hallottam, hogy ha a ház javasolna, akkor esetleg elengednének tizenöt évről. Mások is megkapták... Persze, nem élem bele magam, mert ha mégse úgy történne, nagyon rosszul esne, és nehéz volna elviselni a hátralevő időt.

S. I.

„...embernek maradni”

A beszélgetés az immár szakosossá vált bevezető-témával kezdődött: a Heti Híradóról kértem őszinte olvasói véleményét a csöndes, halkszavú fiatalembertől. A levegő, néhány mondat után, szinte átforrósodott a csöppnyi nevelői szobában... A riportalany mondatai a fiatalok, a fiatal bűnelkövetők felé kanyarodtak. Szándékosan nem használok a fiatalokkal kapcsolatban én sem a „bűnöző” kifejezést, K. F. előzetes szavaiból az ok is kiderül:

— Nagyon sokat éltem srácok között, aktív sportoló voltam ifjanc koromban. Beszélgettem velük, megtárgyaltuk közösen az élet „nagy” problémáit az edzések szünetében. Szívesen hallgattam őket, amint a kamaszokra jellemző kedves fontoskodással meséltek a tizenévesek életének gondjairól... A bűnözést nem ismertem, a „legkomolyabb” csínytevést — abban a társaságban — még garázdaságnak sem lehetett volna felfogni.

Itt benn, a Markóban (sajnos) módomban lehetett megismerkedni azoknak a fiúknak az életével, akikre a garázdaság fogalma már nem vonatkozik. Lopás, rablás, erőszakos nemi közöszlész, tiltott határátlépés kísérlete... még hallgatni is rossz volt, amint elmesélték „élményeiket” a zárkában.

— Még a harminc közelében jár, tehát „fiatalnak” számít inkább, a szavaiból kicsit mégis úgy tűnik, hogy elhatárolja magát a tizen-huszonevesektől. Jól értem, vagy csak rosszul fejezte ki magát?

— Inkább az utóbbi. Egyrészt még én is fiatalnak érzem magam, másrészt pedig annál is inkább meg kell értenem őket, mert nekem is van egy kilencéves kislányom... Egyetlen szempont van, ahol — úgy érzem — éles határvonalat kell húzni: én már érett fejjel kerültem be a börtönbe, amikor elkövettem a bűncselekményemet, pontosan tudtam, mit teszek, a fiatalok viszont még nem rendelkeznek ezzel a tudattal. Először, és remélhetőleg utóljára, foglalkozom a jelen körülmények között ezzel a problémával...

— Miben látja a fiatalkorú bűnelkövetés okát?

— Nehéz a válasz erre a kérdésre. Én is börtönben vagyok,

mint ahogy mondta, én is fiatal vagyok, végül pedig: az ok pontosan az, amelynek most a fiam is részese az én hibámból... Egyszóval: a nevelés.

A legtöbb fiatal bűnelkövető rendezetlen körülmények között nő fel. A „rendezetlen” jelzőt elsősorban a családi körülményekre értem; vagy valamelyik, vagy mindkét szülő gondoskodása nélkül, intézetben nevelkedtek. Sokat hangzott az igazság, hogy a normális otthon semmi nem pótolhatja, mégsem értek meg éppen azok, akiknek kellenek... Zárkafelelős voltam és vagyok jelenleg is: tapasztalom és tudom, hogy ezek a fiúk milyen hálással fogadják a legparányibb törődést is. Egy időben szokás volt, hogy a fiatalokúakat a fegyelmi zárkáról egyenesen hozzám hozták föl, nem a régi helyére. Amikor rájöttek, hogy velem lehet „beszélni” (ezt most a szó jó értelmében értem), kifogyhatatlanok voltak a kérdésekben. Minden érdekelte őket, a tudománytól a kultúráig. Szomorú, de mielőtt börtönbe kerültek volna, senkitől nem kaptak választ. Iskolába nem jártak, családjuk nem volt, kihez fordulhattak volna? Nem is nevezem őket bűnözőknek, mert egész egyszerűen nem volt adott a lehetőség sokuk számára, hogy megkülönböztessék a „normális” élettől a saját mindennapjaikat...

— Milyen megoldást lát?

— Elsősorban a szülőknek embernek kell maradniuk. Érttem ezen azt, hogy nagyon alaposan fontolják meg, akarnak-e gyereket, vagy akkor, ha már fölbomlott a házasságuk, ne hagyják magukra a fiúkat vagy lányukat... Aki nem kap gondoskodást, szeretetet a környezetétől, maga sem képes adni felnőtt korában... Mindig az járt az eszemben, miközben a fiatalokban próbáltam az érdeklődést fölkelteni valami iránt, tanítgatni őket, felelni a kérdéseikre, hogy őket még meg lehet „menteni”. Még alakíthatók, formálhatók — még ember nevelhető belőlük, ha megfelelően törődnek velük.

★

Egyet szeretnék még K. F. előzetes szavaiból hozzátenni: a példamutatás is fontos. Azoknak az embereknek a példája,

H. A.

A „fuserálás” olyan, mint a banánhéj!

Ketten beszélgettünk a „Gyűjtő” egyik fémpipari üzemének folyosóján:

— Láttad már azt a baró bizsu-bilincset?

— Nem, mutasd!

— Majd ha elkészül, még bütyköljük. Tudod, prototípus, de már egy kamionnal elkelle belőle. Azt hiszem, többszázasz szériát készítenek majd a fekete-piacra. Már gyártjuk hozzá a prészerszámot. Százszor jobb üzlet a szipkánál és a bindzsinél! Érted, fiam, mindent a piacért!

— Értem — mondta a másik —, és te látod a mi konstrukciónkat, a mozaik-karcsatot?

— Nem láttam. Hol van?

— Még az is félkész áru. Majd ha elkészül, beviritom. No, szia, megyek, mert tré!

És egy óra múlva valóban „tré” lett. A „Fámadó” — szokásos műsorát megszakítva — közölte a gyors hírt: A féligkész mini-bilincszerszámot és a mozaik-karcsatot — tiltott fuserálás alapos gyanúja miatt — elkobozta a „rendőrség”. Az ügyben a nyomozás folyik.

Sorok Miklós elítélt Bp.-i Fegyház és Szig. Börtön

T. K.

(Folytatása következik)

Születésnapi ajándék?

Szabó Lászlónét sokan ismerik. Kalocsán, a nevelési szolgálatvezető mellett írónként dolgozik, ugyanakkor a kaloccai események rendszeres tudósítója lapunkban. Már ez is elég ok lenne arra, hogy meginterjúvoljuk, a beszélgetésre azonban másért került sor. De mondja el ő maga...

— Amikor hallottam, hogy jön az intézetbe a bíró úr, összekészítettem a papírjaimat, s vártam, mikor kell majd gépelnem. Egyszer csak szólítanak. Azt kérdezi a bíró úr: hallottam már arról, hogy valakit a munkája és a magatartása alapján enyhébb fokozatba helyeznek? Hogyne — válaszoltam —, olvastam a Heti Híradóban. Nos, akkor tudja, mit jelent — folytatta a bíró —, hogy magát a fegyházból áthelyezzük a szigorított börtönbe... Komolyan mondom, annyira váratlanul ért, hogy még levegőt is alig kaptam...

— Mi jutott hírtelen eszébe?

— Megmondom őszintén, a születésnapom... Éppen azon a napon volt... Tudom, ez csak véletlen egybeesése a dolgoknak, de nekem nagyon jólesett. Ennél szebb ajándékot nem is álmodhattam volna!

— Mióta írrok?

— Ezerkilencszázhatvanhárom óta. Amikor bekerültem, kilenc hónapig a varrodában dolgoztam, aztán kerültem a nevelési szolgálatba. Szerettem ezt a munkát, mert sokszínű, változatos, és kint titkárnő voltam. Nagyon örültem, hogy nem esem ki a gépelésből. Persze nem volt hasonlatos a varrodában eltöltött idő sem, mert máig is jó kapcsolatban vagyok az ott dolgozó elítéltekkel. Talán ez is hozzájárul ahhoz, hogy a B-műszak irodalmi szakköre igazán jó közösséggé kovácsolódott össze. Én a szakkör alapító tagja vagyok, s jelenleg a vezetője.

— Hogyan fogadták a hírt a többiek?

— Úgy láttam, mindenki velem örül, s ez kétszeresen jólesett. Nagyon büszke és meghatódott voltam, amikor intézeti parancsnok felolvasták, hogy január elsejével enyhébb fokozatba helyeznek. Talán ekkor éreztem, hogy mit is jelent, amikor a bíró úr azt mondta: A sok jutalom után törvényesen is jutalmazzuk.

Szabó Lászlónét annak idején négy és fél évi fegyházra ítélték csalásért. Akkor a kedvezményből kizárta a bíróság. Am mégsem volt hiábavaló, hogy munkájával és magatartásával bizonyította, szakítani akar múltjával, mert ha nem is szabadulhat néhány hónappal korábban, a fegyházból a szigorított börtönbe helyezés is kedvezmény.

— Véleménye szerint mi a legjelentősebb különbség a két fokozat között?

— Számomra a legtöbbet a beszélő jelent. A fegyházások háromhónosa találkozhatnak családtagjaikkal, a szigorított börtönösök kéthavonta. Azonkívül a beszélő nem félóra, hanem egy óra, rádásul két személy jöhet látogatni. Változnak a levélírás és a csomagküldés szabályai is. Azután, a fegyházások szótörténetét használni felkeresetükből saját céljaikra, a szigorított börtönösök kétszázát. Hogy még soroljam a különbségeket: a legszigorúbb fokozatban háromhónosa nézhetnek filmet az elítéltek, a szigorított börtönben kéthavonta tartanak vetítést. Módosul a szabad idő felhasználása is. Szóval, nem mindegy... Persze a fegyházások érzik igazán a két fokozat közti eltéréseket, a szigorított börtönösöknek nem jelent sokat, ha azt mondják, milyen nagy dolog az átninósítás. Ők ezt akkor érzik, ha börtön fokozatba kerülnének.

— A család tudja már?

— Hogyne. Mindannyiunk számára nagy öröm ez. A gyerekek mindvégig kitartanak mellettem, megígérték: segítenek, hogy ez a büntetés soha többé ne ismétlődhesse meg. Büszke vagyok rájuk, hogy nélkülük is megállják a helyüket. A lányom egyetemre jár, a nyáron férjhez ment, a fiam már végzett, önálló ember.

— Úgy tűnik, minden együtt van ahhoz, hogy kint valóban új életet kezdhesen...

— Ennek a kedvezménynek a hatását mindig érzem a fogom. Bizom abban, hogy ezt majd leendő munkahelyemen is figyelembe veszik. Azzal, hogy kiérdemelttem az enyhébb fokozatba helyezést, már megkezdtem a bizonyítást...

S. I.

Bocsánat, de meghallottam...

Bátorság

Mottó: A téma adott, csak ügyesen kell párhuzamot vonni az emberiség és az állatvilág között.

A kisnyuszi ül az erdőszélen, s reszeli a körmét. Arra jön a nyuszi barátja, és megkérdezi tőle:

— Mit csinálsz itt, kisnyuszi?

— Hogy mit? Nem látod? Reszelem a körmömet, utána megyek és szétépelem a farkast!

— Jaj neked, te szerencsétlen! — kapott hírtelen a fejéhez a barátja, s hanyatt-homlok menekült be az erdőbe.

A kisnyuszi tovább ült, nyugodtan folytatva az elkezdett műveletet, mignem egy nagy, barna medve közeledett felé.

— Mit csinálsz itt, kisnyuszi?

— Hogy mit? Láthatod! Reszelem a körmömet, utána megyek és szétépelem a farkast! — válaszolta.

— Micsoda? — jajdult fel a medve, s már iramodott is az erdőbe.

A kisnyuszi csak nyugodtan ült, s ügyes mozdulatokkal forgatta tovább ujjai körül a reszelt. Hanem egyszer csak megjelent az erdőszélen a farkas, s miután szemügyre vette a kisnyuszi, rögtön megkérdezte tőle:

— Mit csinálsz itt, kisnyuszi?

— Mit? Hogy mit csinállok? Hát tudod, reszelem a körmömet, és közben hülyeséget beszélek itt össze-vissza.

★

Hát, ennyi. S hogy minek a párhuzam? Legyünk őszinték. Köreinkből is nagyon sokan dicsekedhetnek hasonló élményekkel, mint a kisnyuszi. De nem dicsekszenek. „Még azt hinnék, hogy nem is vagyok olyan kemény fű!”

Fazekas Zoltán elítélt Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Bv. Intézet

kicsináljam, aki hozzám ér! — lihegett az idegen.

Bika újabb támadásra készült, amikor felharsant a főnök hangja:

— Állj! Hagyjátok abba!

A banda engedelmességet. Egy-két méterre az idegentől, sajgó állkapcsokkal, görcsölő gyomrokkal, pofonoktól égő arcbrórral és sziszegő-lihegő támadókedvvel álltak körül az ismeretlen.

— Ki neked ez a nő? — csattant fel Winnetou.

— Senkim. Láttatok, hogy a város... Én nem bántalak benneteket, de ha valamelyikőtök megüt, akkor az elsőt közületek, aki elérek, félholtra verem! No, verekedjünk?

Winnetou állt, hallgatott. A többire pillantott. Átfutott az agyán, hogy most kellene egyszerűen lerohanni az idegent, valamilyen jelre, hogy ne tudjon mozdulni se, ha mind rávetik magukat. De mi lehet egy olyan jel, amit ezek a hülyék, ez a gyáva népség megért, és amitől egyszerre cselekszik? Gyűlölte ebben a pillanatban az egész bandát, amely fölött éppoly korlátlan uralma volt eddig, mint bárki fölött, akit „kezelésbe” vettek. Ez az idegen az első, aki...

Winnetou megint körül nézett. Társai tőle vártak utasítást: fussanak, vagy üssenek? Végül Winnetou kinyitotta öklöbe szorított ujjait. Zsebre vágta bokszerét.

— Oké! Hülye és gyáva banda! Menjünk, mert ránk hozták a zsarukat. Az első alkalom, hogy verve kell ellógnunk a helyről, anélkül, hogy amiért jöttünk, elintéztük volna. Igazad van, főleg azért, mert ke-

mény csülkeid vannak. Különbözik meg hülye vagy, mert ez a csak egy strichelő kurva, és nem a város. Ki vagy te? Sose láttunk erre! Egyszerre csak beállítasz a mi területünkre...

— Idegen vagyok az éjszakában. Idegen az éjszakában... Egyik se akart már ütni, csak mielőbb kikeveredni a kiserdőből. Amikor felhangzott a rendőrautó vijjogó hangja, futni kezdtek. Az idegen az ellenkező irányban indult el.

— Erre, srácok! A töltésen túl már oké!

A vasúti töltésen simán átjutottak, igaz, nem kimélték magukat, kisebb távfutásnak is beillett, amit véghezvitték... A töltés túlsó oldalán leheveredtek a fűbe, fuldokolva a lihegéstől.

Az idegen elment a töltés mentén a házakig, ott néhány mellékutcán átvágva kijutott a főútvonalra, zsebébe nyúlt, tantusz kerességt. Közben hátrafordult s látta, hogy az egyik fiú követi. Intett neki, hogy észrevette. Az illetlenül oda-jött:

— Mi van, Csámpás? Ha jól emlékszem, ez a neved, nem?

— Az. Nincs semmi. Megyek hazafelé!

— Én is.

— Te hol laksz? — érdeklődött Csámpás.

— A Vasúti utcában.

— A Vasúti utcát már elhagytad rég — mondta Csámpás, az idegen arcát fűrkészve.

— Annak arcizma se rándult: — Jópofa vagy! Utánam küldött Winnetou kémkedni! Szegény fiú! Nem bízik azokban, akik pedig jót akarnak neki... Átjöttem a Vasúti ut-

cán, igen, mert eszembe jutott, hogy holnap délutános vagyok a gyárban, és be akarok telefonálni, hogy nem megyek.

— Innen telefonálunk! — mondta az idegen, megindulva a fülke felé.

— Intézd csak, aztán kész! Nem utánad jöttem, az egész tisztára véletlen! — hazudott szemrebbenés nélkül Csámpás.

— Nyugodtan megvárhatod, amíg telefonálok! Nem titok!

Csámpás odaállt, és nézte, amint az idegen tárcsáz. A számokat nem láthatta a fejétől, de az nem is érdekelte. Jó erős hapsi, állapította meg magában, nem csoda, ha akkorákat tud odaszózni az embernek.

— Halló, jó estét kívánok! Itt Szabó Gyula! Kérném szépen a tizenkilences mellétek... Hogy ki keresi? Azt tessék nekem mondani, hogy Gyuszi keresi... Elég az, hogy a Gyuszi... Biztosan bent van!... Halló... Itt Gyula beszél... Mondom, hogy Gyuszi! Na, végre...

Csámpás addigra otthagyta a fülkét, a kivilágított kirakathoz lépett. Bizsuk, órák a kirakatan. Azon törte a fejét, hogyan lehetne kirárolni az egészet. Az idegen már jött is: — Kész, el van intézve! — mondta vidáman. — Mi is a te igazi neved?

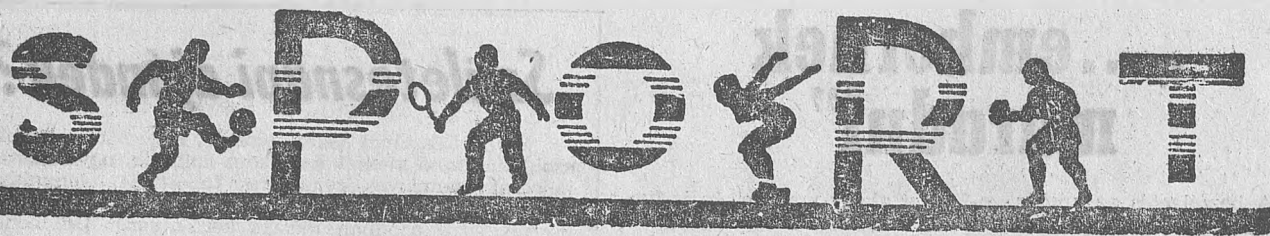
Csámpás csak nézte a kirakatot:

— Toma, Toma Lajos.

Az idegen felkapta a fejét. Jól megnézte a kirakatot fényben.

— Nagyszerű. Ígyunk valamit valahol!

T. K.

Kanadai nyilatkozat

MOST MÁR BIZTOS, HOGY MONTREAL

Az előzetes bejelentésnek megfelelően Montrealban sajtóértekezlet keretében számolt be a montreali olimpia „jövőjéről” Victor Goldbloom, a quebeci tartományi kormány közgazdászai — az olimpiai ügyek felügyeletével megbízott — minisztere. Ami a legfontosabb: bejelentette: az idei nyári olimpiai játékok július 17-én, tehát az előzetesen meghirdetett időpontban kezdődnek meg — és Montrealban...

Goldbloom az újságírók kérdéseire válaszolva terjedősen ecsetelte az olimpia szervezőinek nehézségeit, s elmondta, hogy bár a központi stadionkomplexum, az atlétikai, az úszó- és a kerékpáros versenyek színhelye a szó igazi értelmében a játékok rajtjára nem készül el, de mindenképpen használható, a versenyek megrendezésére alkalmas lesz.

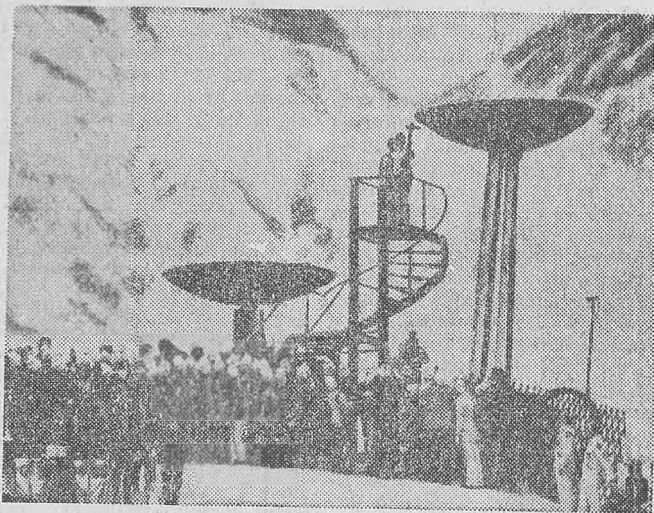
Goldbloom ismételt megígértette, hogy az eredetileg tervezett 210 millió dolláros kiadások helyett most már körülbelül egymilliárd dollár befektetésre

lehet számítani, csupán a központi stadion ára 485 millió dollár. Ide kapcsolódik az a hír, miszerint Jean Drapeau, Montreal örökké optimista — mások szerint nagyravágyó — polgármestere üzletemberek előtt bejelentette, hogy a játékok „kifizetik magukat”, semmiféle deficit nem lesz.

Lord Killanin, a NOB elnöke úton Innsbruckba, a Nemzetközi Olimpiai Bizottság ülésére, illetve a téli olimpiai játékok versenyre, sajtóértekezletet tartott az angol fővárosban, méghozzá abból az alkalomból, hogy a napokban jelent meg az angol John Rodda újságíróval együtt írott könyve, Az olimpiai játékok. Killanin sajnálkozását fejezte ki, hogy a montreali olimpia olyan sokba kerül, de ezzel kapcsolatban kifejtette azt a véleményét, hogy a szervezők valamelyest kikerülhetnek volna az infláció hatásait, ha korábban látnak hozzá az építkezésekhez, s a munkálatok szaporább ütemben folynak.

O'impia 1976 — Innsbruck

Megnyílt az ötkarikás vetélkedő

Fent, a Bergselen Christl Haas lobantja fel az 1964-re emlékeztető kandeláber lángját

Elérkezett a nagy pillanat: február 4-én, szerdán délután az innsbrucki északi hegylanc grandiózus kulisszája előtt, a természetadta Bergselen ugró-sáncánál megkezdődött a „féhérs királyok” találkozója, a XII. téli olimpia.

Amikor Denver három évvel ezelőtt visszalépett a rendezéstől, nagy kő esett le a NOB „szívéről”, hogy Innsbruck azonnal kész volt beugrani a helyére. Colorado helyett tehát Tirol! És a közelség erősen vonzotta téli sportok iránt érdeklődő európai országokat. Harminchétföldöttséget számlál a rendező bizottság, persze négy világrészről. Afrikai mellegben nem lehet korcsolyázni-vagy sielni...

Két láng

A megnyitó ünnepség ragyogó keretek között folyt le, a már számtalanszor előre jelzett forgatókönyv alapján. Innsbruck lakóinak számát megközelítő, 80 ezer néző taposolta meg a rendkívül színes és megkapó ceremónia részleteit. Dr. Rudolf Kirchschräger köztársasági elnök megérkezése után a német ábécé sorrendjében vonultak be a résztvevők. A kis magyar csoportot már csak az amerikaiak és asztronautáitólözékben az osztrákok követték.

A szervező bizottság elnöke, dr. Fred Sinowatz miniszter mondtó rövid beszédet, majd a köztársasági elnök megnyitotta a játékokat. Három óra körül érkezett meg az olimpiai láng. Az első innsbrucki olimpiának egy osztrák aranyérmese, a szánkózó Josef Feistmantl lobbantotta fel az 1976-os kandelábert, kolléganője, az 1964-es lesiklóbajnok, Christl Haas pedig az 1964-re emlékeztető. A nézők büszkeséggel szemlélték, hogy első ízben van két olimpiai láng, és éppen náluk.

Profi riporterek

Minden az olimpia jegyében! — ez a jelszó Innsbruckban. Ezt fejezi ki az emberek nézelődése, az olimpiai falu körüli állandó ácsorgás, az iskolai szünnapok, a lezart út-vonalak és a felvert árak is. Ezért aztán sok innsbrucki, ha élvezni akarja is a sportélményeket, szíve és pénztárcája mélyén már azt szeretné, ha gyorsan lefolynának az olimpiai napok.

Egyelőre még enyhít a mérgeződésem a sok látnivaló. Valóban érdekes is a város egyik forgalmas pontján, a sajtóiroda elől felszálló helikopter és a járókelők között felismert sok híresség. Köztük fiatal és mégis egykorinak mondott világnagyságok, Egon Zimmer-

mann, Karl Schranz, Annamaria Moser, Emerich Danzer sporttudósítóként tartózkodnak az olimpia városában. A leg-híresebb körülrajongott riportert Jackie Steward visszavonult autóbajnok, aki az amerikai televízióknak dolgozik a bobbyversenyekről. Az edzéseken invitálták, hogy próbálja ki maga is a bobot, de ő elme-nekült: Semmi pénzért sem ülne be egy ilyen átkozott közlekedési eszközbe — mondotta —, ez túl veszélyes neki. Magyarazatul szolgál ez a vélemény arra is, hogy a bob- és a szánkóversenyek az érdeklődés előterében állnak.

Késő délután megkezdődtek az első versenyek. Színre lépett a magyar küldöttség két-harmada, a Regöczy-Sallay jégtáncpáros. A 18 induló között a magyarok kitűnően rajtoltak, a táncverseny kötelező gyakorlata után az 5. helyen állnak, s természetesen a többszörös világ- és Európa-bajnok Pahamova-Gorskov szovjet kettős áll az élen.

Az U. Dózsa fejeletmi bizottsága Harsányi László és Horváth József labdarúgót a sportegyesület hűtlen elhagyásáért két évre eltiltotta. A klub elnöksége a fejeletmi bizottság határozatát jóváhagyta. A sportegyesület javaslata az MLSZ intéző bizottsága megerősítette a fejeletmi ítéletet és a FIFA szabályainak értelmében intézkedik az eltiltás nemzetközi érvényesítéséről.

Új követelmények az egyetemi rangra emelt TF-en

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa az új tanévtil kezdődően a Testnevelési Főiskolát egyetemi jellegű főiskola rangjára emelte.

A tanév megnyitása előtt a TF főigazgatója adott nyilatkozatot:

— Úgy érzem, s véleményem tanárkollégám is osztják, hogy a TF jóval korábban megérett az egyetemi címre, de a testneveléssel és sporttal kapcsolatos helytelen szemléletek miatt sokáig hiábavaló lett volna minden próbálkozás a rang megszerzésére. Az idő múlásával, a magyar testkultúra szintjének fejlődésével, s nem utolsósorban a szemléleti változásokkal vált elérhetővé, hogy a TF megszerezze az „egyetemi diplomát”.

— Változik-e a TF elnevezése, megköveteli-e az új rang, hogy ezentúl TE, azaz Testnevelési Egyetem legyen?

— Nem a régi névhez ra-

gaszkodunk; egy felsőoktatási intézményt nem az elnevezés, hanem az ott végzett munka fémjelzi.

— Milyen változások várhatók a most kezdődő új tanévben?

— A testnevelő tanárok helyzete speciális, hiszen az életbe kikerülve más szakos tanártársainknál gyakran sokkal nehezebb feladatot kapnak. Tábla, vonalzó és körző minden iskolában van, a tornatermek és a sportszerek viszont sok helyen hiányoznak. Az egyetemi képzés egyik legfontosabb követelménye az lesz, hogy hallgatóink a testnevelés, az emberi fejlődés törvényszerűségeit túl olyan ismereteket is szerezzenek, amelyek birtokában az adott követelményekhez alkalmazkodva találékonyan tudják munkájukat végezni. A követelmények nemcsak a hallgatókkal, hanem a tanári kar tagjaival szemben is emelkednek.

Lakótelepi egyesületek Szombathelyen

A vasi főváros már több nemzetközi viadalt rendezett a múltban. A város híre túljutott az országhatáron is: házigazdája volt a súlyemelő Európa-bajnokságnak, a kosárlabdázók EB-selejtezőjének, sőt legutóbb a magyar labdarúgó-válogatott Luxemburg elleni találkozásának is.

De nincs másként a lakosság sportolásiában sem. A városban már eddig több olyan sporteseményt szerveztek, mint például az utcák-terek bajnoksága, a gyermekklubok bajnoksága, az ifjúsági klubok versenyéi asztaliteniszben, labdarúgásban. Csak tavaly a különböző lakóterületi versenyeken több mint 1500 fiatal vett részt.

Szombathely területén öt nagyobb lakótelep épült, illetve épül a következő években. Ezekben labdarúgó-kispályákat és egyéb sportlétesítményeket hoz-

tak létre, a nagy úsdarú házakban a lakók társadalmi munkával teremtik meg a testedzési lehetőségeket. Ezekben kívül az ifjúsági sporttelep, a sportliget, nyáron a strandfürdők és környéke, valamint a csónakázó segit a mozgásban, kapcsolódásban.

Jelentős a gyermekjátószótér-építő mozgalom is. A különböző lakóterületeken 20 jól felszerelt játószótér elégti ki a gyerekek mozgásigényét. A városi sportegyesületek a testnevelési és sportfelügyelőség felhívására hetenként egy-két alkalommal nyílt napokat tartanak, amikor a környék lakói használhatják a pályákat és a felszereléseket.

A városi tanács végrehajtó bizottsága úgy döntött, hogy megalakítják a lakótelepi sportegyesületeket, s három helyen kezdték meg ezek szervezését.

Csatát nyert az Olimpiai Klub

Tavaly novemberben kezdte meg tevékenységét az Olimpiai Klub, a Montrealra készülődő sportolók, sportvezetők és KISZ-fiatalközös találkozóhelye, vitafóruma.

Az ötlet és a klub gazdája Tibor Tamás, a KISZ honvédelmi és sportosztályának vezetője az eddigi tapasztalatokról és a tervekről a következőket mondta: — A klub létrehozásával hármas célt kívántunk elérni — mondta. — A Montrealra készülődő sportolók közösségének erősítését; a neves sportemberek és a sport iránt érdeklődő fiatalok közvetlenebb kapcsolatának megteremtését; s hogy az ország legjobb sportolói közelebb kerüljenek az ifjúsági szervezethez.

Az Olimpiai Klub esti találkozóira az olimpiai kerettagok, az érdeklőt sportági főtákarok, vezető edzők és az OTSH vezetői is szívesen jöttek el. Többen a tatai edzőtáborból érkeztek s a baráti beszélgetés után igyekeztek vissza.

Dicsőretet érdemel Hegedűs Csaba, Csapó Géza, Németh Miklós, dr. Hammerl László, Ambrus Mariann, Magyar Zoltán, a teljes ökölvívó-válogatott, élén Papp László vezető edzővel és még sokan mások, akik szinte minden alkalommal ott voltak a fiatalok között, s készségesen válaszoltak a kérdésekre.

— Az Olimpiai Klub már eddig is több sportági válogatott keretét hozta közel egy-egy vállalat KISZ-szervezetéhez — mondta Tibor Tamás.

Az év sportolói

A tizennyolcadik alkalommal osztották ki a Magyar Sajtó Házában Az év sportolói vándordíjakat. A MUOSZ sportújságírói szakosztályának titkára mondott bevezetőt, majd dr. Pálffy József, a MUOSZ elnöke köszöntötte a megjelenőket. A győztesek megkapták a MUOSZ vándorserlegét, valamint — a helyezettekkel együtt — az emléketeket. A nőknél Ambrus Mariann ezüstös, Bóbis Ildikó vívó és Szabó Ildikó atléta, a férfiaknál Hargitay András úszó, Magyar Zoltán tornász és Jónyer István asztaliteniszező, csapatban pedig az öttusa-válogatott, a női röplabda-válogatott és a női kézilabda-válogatott érdemelte ki Az év sportoló címet, illetve a helyezéseket.

RÖVIDEN

BARNTRUP: Második mérkőzésen a magyar női kézilabda-válogatott 11:10 arányban győzött az NSZK csapata ellen.

„Vége a Bayern München korszakának!” — Ezt nem egy újságíró vagy egy szakvezető állítja, hanem a legesélyesebbek: az FC Bayern 95-szörös válogatott játékos, Franz Beckenbauer. „1972 és 1974 között valóban nagy csapatunk volt, és nem túlzás, ha azt állítom, hogy mi, müncheniek kivettük részünket a válogatott siltéréből is. Ennek a korszaknak vége — de szerencsére a nyugatnémet labdarúgásnak, hogy ismét van egy kiemelkedő tudású klubgyűjtes: a Borussia Mönchengladbach. A gladbachi védőkkel és középpályásokkal úrra van esélyük az Európa-bajnokságon.”

Berlin: Kitűnő formában vannak az NDK atléta. Fedett pályán a női 100-es futásban Sibylle Friebusch (11,40) a világ legjobb válogatottjától is gyorsabb. A dettópályás eredményét érte el. A férfiaknál hasonló távon Eugen Ray 10,22 mp-t futott. A 800 m-es női síkfutásban Waltraud Strotzer (2:02) a legjobb európai időt futotta.

Szorosra fűződnek tavasszal a magyar és francia kosárlabdázók kapcsolata. A francia férfi és női együttes áprilisban Budapesten szerepel, majd júniusban a magyar női csapat Vichyben vesz részt edzőtáborozáson.

BÉCS: Befejeződött az osztrák nemzetközi vívóbajnokság. Női tőrben Hanisch (NSZK), kardban a szovjet Sztyak, párbajtőrben Gischer (NSZK) győzött.

Nagyon alaposan készülnek az amerikai atléta a nyári olimpiára. A bajnokság június 10–12-én lesz Los Angelesben, azután 19–27. között tartják meg a végleges válogatóversenyt Eugene-ben, majd a kijelölt versenyzők július elején elvitt lesznek hatvan mérföldnyire Montrealtól, ahová 16-án érkezik meg a csapat.

Moszkva: A luznyiki sportcsarnokban 10 ezer néző előtt a Szovjetunió ökölvívó-válogatottja 18:4 arányban legyőzte az Egyesült Államok válogatottját.

Szolnokon, a tiszaligeti sportcsarnokban, magyar sikerekkel befejeződött a Hungária Kupa nemzetközi cselgáncs verseny. 63 kg: 1. Tuncsik (magyar), 70-kg: 1. Szikora (dengyel), abszolút-kategória: 1. Petrovski (magyar). Az összetett pontversenyben: 1. Magyarország A 30. 2. Kuba 21. 3. Szovjetunió 20 pont.

SYDNEY: Barátságos labdarúgó-mérkőzésen a szovjet olimpiai válogatott 3:2 arányban győzött Ausztrália ellen.

TENISZ

Bravúrral újra és újra 2:1

Az Európa Kupa negyedik mérkőzésén is folytatódott a magyar teniszcsapat bravúros győzelmi sorozata. A Szöke-Taróczy kettős kitűnő játékkal megint 0:1-es állásról fordította meg a jogoslávok elleni találkozót 2:1-es győzelemre.

Az első mérkőzésen Szöke jól kezdett és az Európa Kupában eddig veretlen Franulovics ellen megnyerte az első játszmát 6:3-ra. A folytatásban a jogosláv teniszesező felülkerekedett, s 6:3, 6:3 arányú győzelmmel a hazai együttes 1:0-ás vezetést szerzett.

Ezután következett tulajdonképpen a találkozót eldöntő összecsapás, hiszen ha Pilics nyer, akkor már a párosnak nincs jelentősége. Taróczy azonban gyorsan eloszlatta a reményeket, s 6:2, 6:4 arányú győzelmével a magyar csapat egyenlített. A párosban a magyar kettős irányította a játékot, az első játszmában 7:5-re, a másodikban 6:4-re nyert. Így a magyar csapat megnyerte a negyedik mérkőzését is.

A zsúfolásig telt Köröscsarnokban kezdte 5. mérkőzését az Európa Kupában Magyarország teniszcsapata Nagy-Britannia ellen. Az eddig kiválóan szereplő Szöke Péter lépett először a küzdőtérre, ellenfele Taylor volt. Az egykori híres angol versenyző, bár remekül tartotta magát, a hajrában nem bírta Szöke tempóját: a magyar teniszesező 7:6, 7:6 arányban nyert.

Ezután a két bajnok következett: Taróczy az első játszmában meglepő könnyedséggel nyert, 6:1 arányban végzett Mottram ellen. A folytatás nem sikerült, mert az angol versenyző előbb látványos küzdelemben egyenlített (3:6), majd a döntő játszmában is diadalmasodott 6:7 arányban. A mérkőzés így 1:1-re alakult, s mint már az Európa Kupában oly sokszor, most is a páros döntött.

Párosban: Taróczy, Szöke—Mottram, Taylor 6:3, 7:6. Így a magyar csapat ismét 2:1 arányban nyert.

KULTURÁLIS FIGYELŐ

Paul Robeson hangja

„Little-rocki gyerekek! Ti, születek és városotok négeri, felmagasztosítottok a szívünket. Megnyitottatok bennem a meggyőződést, hogy kivívjuk a teljes szabadságot. Népünk büszkesége és dicsősége vagytok, s szívem gyengéd, forró szeretettel fordul felétek. Szülőföldünk sohasem válik igazán édes hazánkká, míg ti nem bonthatjátok ki szellemetek virágát, s nem ajándékozhatjátok nemzetünknek tehetségeket.”

Paul Robeson „It állok”, magyarul 1958-ban megjelent könyvéből valók ezek a szavak. Londonban írta, az ötvenes évek derekán. „Londonban és magányomban” — ahogy más helyütt olvasható. Néhány évvel a visszavonulása előtt, a világhír csúcán, fájdalmas szívvel.

Meghalt, 78 éves korában, egy philadelphiai klinikán. Az egész világ haladói emberisége gyászolja, művészetének s emberségének tisztelői. Nagyon sokat, kimondhatatlanul sokat tett honfitársaiért, s ennek áttéteien az emberiségért. Teljes, befejezett életművet hagyott hátra.

Életművét színészként kezdte el építeni, noha jogot tanult az egyetemen. 1921-ben lépett először színpadra, s hamarosan feltűnt: a Jones császár (O'Neill) címszerepét alakította. Azt írták róla, kivételes képességű színész lesz. Robeson azonban nem maradt sokáig a Broadway színházaiban. Énekesként lépett fel, s rövid idő alatt a legnagyobbak közé emelkedett. Különleges hang volt az övé: mély és dús, fájdalmas és utjungó, a regiszterén példátlan művészettel játszott; népének évezredek szenvedéseiről énekelte. S nemcsak az ő népéről, a négerokről: a világ minden elnyomott népéről.

Magyarországon a nagy tömegek először a harmincas évek közepe táján a „Sanders, a folyam ura” című filmből ismerték meg. Több nagy filmsiker következett.

De aztán az élet színpada elszórtotta: a spanyol polgárháború idején a köztársaság katonáinak adott koncerteket, énekelte a világ legnagyobb színházaiban és földmunkások szállásain. A második világháború előtt előadókörutat tett a Szovjetunióban. Később többször is járt ott. Ekkor már nemcsak énekesként, hanem bátor polgárjogi harcosként ismerték mindenütt a világon. Három évtizedig mint a békekemőzgalom egyik legnagyobb személyisége tevékenykedett, a Béke-világutánc is tagjává választotta. Járt hazánkban is, minden ittélle emlékeztet. Bátor politikai tevékenységéért nemzetközi Lenin-békedíjjal jutalmazták meg — s ugyanezen tevékenységéért állt az amerikaellenes tevékenységet vizsgáló bizottság előtt.

Robeson hangját azonban nem lehetett feltartóztatni: Londonból, az Atlanti-óceán alatt kábeltelefonon keresztül énekelte haza, Amerikába, munkás hallgatóságának. S énekelte mindenfelé — Moszkvában és Rómában, Calcuttában és Pekingben, Buenos Airesben és Kairóban, Budapesten és Berlinben, megszámlálhatatlan pódiumon, rádióállomás hullámhosszán. Közvetítette az emberi nagyság és méltóság üzenetét.

„Zug a folyó, a holdfény ragyog,
Úgy fáj a szívem, hogy néger vagyok...”

A Mississippi-dal milliókban visszhangzik tovább: erejét Robeson művészete adja, de megsokszorozza igazsága. Paul Robeson minden emberé volt — szépséget és igazságot hirdetett a hangja zengésével, bátor szavával, életének példájával.

Az énekes elnémult, de hangja és példája megmarad az emberiségnek.

A mesemondó Grimm-testvérek tudósok is voltak

A mesemondó Grimm-testvérekről, Jacob és Wilhelm Grimmről valószínűleg kevesen tudják, hogy jelentős tudósok is voltak: a germanisztika megalapítói, számos tudományos munka szerzői és az ó nyelvűkhöz fűződik a legátfogóbb, alapvető német szótár munkálatainak megkezdése is.

E mű megalkotására 1837-ben kaptak kiadói megbízást, amikor részt vettek a „Göttingi Hetek”-nek a hannoveri fejedelmek alkotmányos elnökei ellen tiltakozó mozgalmában, és emiatt elvesztették professzori állásukat a göttingi egyetemen. 1840-ben, mint a Tudományos Akadémia tagjai, meghívták őket Berlinbe, ahol halálukig a szótáron dolgoztak. De csak az első negyede készült el, a „Trucht” szöveg, mert 1863-ban, négy évvel fiúvére halála után, Jacob Grimm is elhunyt.

A Grimm-szótár megjelenésével (1852-től) új fejezet kezdődött a német szótárkészítés történetében. A német grammatika és összehasonlító nyelvtudomány fejlődése olyan alapot adott a műnek, amit minden az ideig megjelent szótár nélkülözött. Módszerüknek az volt a lényege, hogy a szavak használatát és fejlődését ismertették, újabb és régebbi forrásokkal alátámasztva.

Jacob és Wilhelm Grimm halála után mások folytatták a munkát, és jelenlegi alakjában a szótár magában foglalja szintén az egész német szókincset,

A Rákóczi-emlékbizottság

állásfoglalása

az évforduló megünnepléséről

A Hazafias Népfront Országos Tanácsának székházában Kállai Gyulának, az Országos Tanács elnökének elnöklésével ülést tartott a Rákóczi-emlékbizottság. Tagjai — történetesek, művészek, a politikai és társadalmi tömegszervezetek képviselői — arról a sokszínű, gazdag emlékező-szemléletű programról tanácskoztak, amellyel a magyar történelem nagy alakja, II. Rákóczi Ferenc emlékének adoznak. Az ülésen — amelyen körültekintően elemezték a tudományos, a kulturális, valamint a nemzetközi albizottság formálódó munkatervét — az emlékbizottság az évforduló megünnepléséről állásfoglalást tett közzé.

Ez többek közt utal rá, hogy 1976. március 27-én lesz II. Rákóczi Ferenc születésének 300. évfordulója. A fejedelem a függetlenség és a haladás eszméit megtestesítő, kiemelkedő személyisége a magyar történelemnek, aki felismerte és megalkuvás nélkül vállalta a XVIII. század elején a Magyarország fejlődését szolgáló történelmi feladatokat, az önálló állam megteremtését és a feudális társadalom korszerűsítését.

Rákóczi a felkelő jobbágyok élén bontott zászlót az ország függetlenségéért és a fegyvert

fogott jobbágyokat felszabadította a földesúri hatalom alól. A nemességre támaszkodott és a viteli rendre, de bevezette a közteherviselést és korlátozni kívánta a feudális előjogokat.

Arra törekedett, hogy fejlessze az ipart és a kereskedelmet, megteremtse az állandó hadsereget, korszerűsítse a közigazgatást és terjessze a műveltséget. Küzdött azért, hogy minden társadalmi erő összefogjon. A szabadságharcban biztosítani tudta az akkori Magyarország területén élő különböző népek együttműködését, túrelmi politikájával pedig kiküszöbölte a vallási ellentéteket. Széles körű külpolitikai tevékenységet folytatott, tudva azt, hogy egyedül egyetlen nép sem képes kivívni önállóságát és nem tud a társadalmi haladás útjára lépni.

Haladó hagyománynak tekintik Rákóczi tevékenységét a magyar forradalmi munkásmozgalom és a szocialista Magyarország is. Emléke tisztá és élhető forrása a mai szocialista hazafiságnak és internacionálisizmusnak, a közösséggé való tenniakarásnak, a tántoríthatatlan haza- és népszerűtlenek. E gondolatok jegyében ünnepeljük II. Rákóczi Ferenc születésének 300. évfordulóját — hangoztatja többek közt az emlékbizottság állásfoglalása.

Készül az új magyar nagylexikon

A magyar könyvkiadás történetében hosszú idő óta példátlan vállalkozásba kezdett az Akadémiai Kiadó: új nagylexikon jelent meg, amely negyven plusz egy kötetben, több mint három ezer szerzői ív terjedelemben, 300 ezer címszóba csoportosítva, hatalmas ismeretanyagot összegez és tesz könnyen hozzáférhetővé. A „plusz egy kötet” azt jelenti, hogy a lexikon kötetiben szétszórva található magyar vonatkozású cikkeket ebben a 41. kötetben újból, összegyűjtve megjelentetik.

Az Akadémiai Kiadó lexikon-szerkesztésében a hatalmas vállalkozásban támaszkodnak azokra a tapasztalatokra, amelyeket az utóbbi másfél évtizedben szerzett, és felhasználja, természetesen felrészítve és kritikusan átdolgozva ezeknek anyagát: 1959 óta ugyanis 27 féle lexikont adtak ki, 46 kötetben, két és fél millió példányban. Ilyen volt: az Új Magyar Lexikon (ez hétköztetes „kislexikon”), az irodalmi, a természettudományi, a film-, a művészeti, a diplomáciai és nemzetközi jogi, az orvosi, a magyar életrajzi, a világirodalmi, a műszaki, a Budapest-lexikon (ezek közül hémelyiknek a kiadása még folyik).

Az új nagylexikon címszavainak anyagát a híres, régi Révai-lexikon és az Új Magyar Lexikon anyagából kiindulva állították össze, s ebben a munkában felhasználják a legújabb orosz, német és angol lexikonok anyagát is. A 300 ezer címszó kidolgozásán jelenleg ötszáz főnyi szerzői gárda dolgozik. A munkát a kiadó lexikon-szerkesztőségének kilenc tagja tartja felügyelet alá. A munkát a kiadó lexikon-szerkesztőségének kilenc tagja tartja felügyelet alá. A munkát a kiadó lexikon-szerkesztőségének kilenc tagja tartja felügyelet alá.

nyitja, főszerkesztő Köpeczi Béla akadémikus.

Egy-egy kötet terjedelme 75 ív lesz, amelynek 15 százalékát táblák teszik ki, kötetenként 32 oldal műmelléklet. Minden földrészről, azonkívül Magyarországról színes térképet tartalmaz. Minden fontosabb címszó végén irodalmat is megad a szerkesztőség.

A munka szépen halad. Az első nyolc kötet címszójegyzékének összeállítása befejeződött. Az A-C-betűs cikkek megírása és szerkesztése folyamatban van.

Az első kötet a tervek szerint 1977 végén hagyja el a nyomdát, és kerül a könyvesboltokba.

Különös, de így van

Vízszintes: 1. Az első igazság (zárt betűk: E, O, U). 18. Idegen női név. 19. Erődtetésben védett, alagútszerű helyiségek; föld alatti várbörtönök. 20. N. D. 21. Céljai egynemű betű. 22. Szigorúan elkülönült, zárt társadalmi csoport. 24. Sok szemese a levegőben, 25. Morzejel. 26. Az erő növelése. 29. Tejtérnek. 32. Ágyúzásra ad parancsot. 33. Eneklők. 35. Bal betű. 36. Svájci magaslati üdülőhely. 37. Lecsapódó párából keletkező csapadék. 38. Pécent! 39. Sportegyesület. 40. Római 501-es. 42. Antalka. 43. Orahang. 44. Csörte. 46. A magból kikelt növény fiatal hajtása. 49. Részben finnyás! 50. Erősítő szócska. 51. A függ. 37. folytatása (zárt betű: F). 53. Léha egynemű betű. 54. Községek, névelővel. 55. Kárpitosok. 56. Igeköti. 58. Rigai részlet! 59. Több esztendő. 62. Részben gyógyul! 63. Régi hossz-mérték. 64. Az 6 száma. 67. A nyelvcsőnek a gégecső felé vezető része. 69. Meggyőződéssel hisz, állt valamit. 71. Csendesedő. 74. Telefon, röv. 75. Elkészíti valakinek a portréját.

Függőleges: 1. Előregyártott hárszék. 2. Ismert költő, műfordító, neves Petőfi-kutató, utóneve kezdőbetűjével (1850-1920). 3. Szén és nitrogén. 4. Népszerű színész (Józsa). 5. Szóba hoz. 6. Tejtérnek. 7. Mássalhangzó. 8. Férfinév. 9. Angol légitársaság. 10. Rákezd páratlan betű. 11. A Dél-afrikai Köztársaság része. 12. Mutató névmás. 13. Épület bejárata. 14. Arra a másik helyre. 15. ... szállottam. Levonon vitorlám” (Berzsenyi Dániel). 16. Asztá-

KIS TÖRTÉNETEK

Híres emberekről

Hatvanadik éve felé járt az első világháború kitörésekor nagy szobrászművésznünk, Stróbl Alajos. Az Arany János-szobor, a Jókai-emlékmű, az Anyám alkotóját megszédítette a hamis harci mámor, s önként felajánlotta kardját a királynak. Szórol szóra a kardját ajánlotta fel, mert Stróbl Alajos a kettős monarchia egész ritka sarzsiját viselte: tartalékos huszárszereplő volt.

Stróbl kapitány úr csakhamar kisírgette magát a frontra — ám onnan meglepően rövid idő alatt visszakerült. Hazajött, leszerelt, hadi dicsőségét csak huszársapkája őrizte jó ideig, ugyanis sokáig és szívesen hordta a piros huszársapkát...

A titokzatosan megszakadt katonai karrier történetére egy epreskerti Mikulás-esten derült fény. Mégpedig úgy, hogy maga Stróbl Alajos árulta el barátainak és tanítványainak: mi történt vele egy izgalmas éjszakán, a galíciai mezőkön.

Néhány hetes frontszolgálat után, huszársapkával éjszaka egy összeltűt faluban táboroztunk — mesélte Stróbl. — Az ég alján vést hirdető toroklattanok villogtak, körös-körül égő falvak lángjai festették vörösré a sötétséget. Egyszer csak egy ordonánc jön hozzám, s jelenti, hogy a parancsnokom hív. Fel-pattanok, sapkát teszek fel, kardot kötök, aztán futólépésben az ordonáncal a közeli parancsnokságra.

A parancsnokom, egy órnagy, peccés levelet nyom a kezembe, és azt mondja: — Kapitány úr, azonnal lóra ül, és hátramegy a stábhoz. Átadja az ezredes úrnak ezt a levelet, és megkapja a további utasításokat. Végeztem.

Parancs — parancs, felnyergeltem, s a legényemmel együtt még abban az órában megindultam hátra, a törzshöz. Az út, mondhatom, félelmetes volt. Az ágyúk egyre hevesebben bömböltek, néha mintha a golyó fűtytét is hallottam volna. Egy-egy akna dörrent a közelben, piros és fehér jelzőrakéták világították meg a tarjagos jelleget. Vágtattunk, vágattunk a vak feketeségben, teljesen jó lovainkra bíztuk magunkat. Szegény állatokat kiverte már a hab, mikor pirkadatkor megérszertünk a törzs szállására. Az őrség megadta az eligazítást, s én pillanatok alatt az ezredes úr előtt álltam.

Stróbl Alajos szobrászművész, tartalékos huszárszereplő, alázatosan jelentem, hogy parancsnokomtól sürgős levelet hoztam — vágtam ki huszárosan, és átnyújtottam a lepecsételt iratot.

Az ezredes úr akkor tápázkodott fel, még félig pongolyában volt, és kissé álomittasan bontotta fel a levelet. Elolvasta, és furdalló tekintettel nézett rám.

— Ennyire sürgős volt? — kérdezte, és átnyújtotta a parancsnokom levelet.

Belepillantottam, végigfutottam a sorokon, s képzelték, uraim, mi állott benne?

A körülállók feszülten figyeltek. Stróbl kicsit megbizirgálta kecskeszakállát, s fanyar mosollyal közölte:

— Ez állott benne: — Ezredes uram, a dolog kezd komolyra fordulni, öreg szobrászművészeknek nincs itt semmi keresnivalójuk. Alázatosan kérem, méltóztassék sürgősen hazaküldeni ezt a vén számrat...

A lueveni egyetem jubileuma

Ötszázötven éves fennállását ünnepli az idén a világhírű lueveni egyetem. Fél évezred alatt sok magyar diák is tanult falai között, s könyvtárának egyik kódexében találták meg a legrégebb ismert magyar nyelvű költői alkotás, az Ómagyar Mária-siralom régi latin szövegű fordítását. Az egyetem a hatvanas években a belgiumi flamand-vallon nyelvi viták egyik központja volt, azóta francia nyelvű részlege új központban, Louven-la-Neuveben működik.

Megkoszorúzták Deák Ferenc síremlékét

Deák Ferenc halálának századik évfordulójára alkalmából a Magyar Történelmi Társulat nevében Sinkovits István alnök, egyetemi tanár megkoszorúzták Deák Ferenc síremlékét a Mező Imre úti temetőben. Beszédet mondott Szabad György egyetemi tanár. A Zala megyei tanács képviselőiben Degre Antal helyezett koszorút a síremlékre.

Deák Ferenc halálának 100. évfordulójára ünnepséget rendeztek szülőfalujában, Söjtörön, valamint Pusztaszentlászlón és Kehidán is.

TRÉFÁK

— Kérlek néhány sziltepenget — mondja a fakir az üzletben.
— Milyen márkát parancsol?
— Mindegy, rágógumi helyett lesz!

A kis Ivica féltékeny nővére völgyégyére, aki minden nap meglátogatja menyasszonyát. Egy alkalommal a kisfiú mérgesen felelősségre vonja:
— Miért jössz minden nap a nővéremhez, neked otthon nincs nővéred?

— Vegye már le az újját a hűsöről — kiált a vendég a pincérre, aki éppen hozza a megrendelt rántott szeletet.
— Nem lehet, félek, hogy harmadszor is leesik a földre.
A vonat beér az állomásra, az egyik utas kihajol az ablakon és nagyot köp... Eppen az állomásfőnök fejére. Az így reagál:
— Szerencsére, hogy itt álltam, mert ha a peront találja el, 1000 dinár büntetést fizetett volna.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
18									19							
20			21				22		23			24			25	
26		27					28		29		30				31	
32							33		34		35			36		
37							38		39		40		41		42	
43							44		45		46		47		48	
49							50		51		52		53		54	
55							56		57		58		59		60	
61							62		63		64		65		66	
67							68		69		70		71		72	
73							74		75		76		77		78	
79							80		81		82		83		84	
85							86		87		88		89		90	
91							92		93		94		95		96	
97							98		99		100		101		102	

Függőleges: 1. Előregyártott hárszék. 2. Ismert költő, műfordító, neves Petőfi-kutató, utóneve kezdőbetűjével (1850-1920). 3. Szén és nitrogén. 4. Népszerű színész (Józsa). 5. Szóba hoz. 6. Tejtérnek. 7. Mássalhangzó. 8. Férfinév. 9. Angol légitársaság. 10. Rákezd páratlan betű. 11. A Dél-afrikai Köztársaság része. 12. Mutató névmás. 13. Épület bejárata. 14. Arra a másik helyre. 15. ... szállottam. Levonon vitorlám” (Berzsenyi Dániel). 16. Asztá-

főzélkéféle hússal, sütvényben készítik. 48. Nagyon finom szeszes ital. 51. Földrészt. 52. Helyzetet, állapotot érzelmi-felleg felleg. 57. Shakespeare-dráma címszerepe. 60. Leánynev, becézve. 61. Latin köszöntés. 63. Ki... a nyelv-férfi. 65. Holland légitársaság. 66. Török, arab férfinév. 68. Vadász fi-gyelőhelye. 70. Zenei félhang. 72. Udvarrész! 73. Mozgás, változás, történet előidézője. 75. A gyümölcs neve. 76. Forint röv. Beküldési határidő: 1976. február 21.

A Szovjetuniótól Kanadáig

Kelmék, ruhák, pulóverek

Hazánk mindössze egy százalékkal részesedik a világ textilkereskedelméből, s noha ez az arány nagynak nem mondható, a tőkés világgazdasági válságot mégis megsínylette a kelmék, ruhák, pulóverek exportjával foglalkozó külkereskedelmi vállalat, a Hungarotex, s rajta keresztül a textilipar. A vállalat 150 millió rubeles szocialista és 150-170 millió dolláros, nem szocialista országokba irányuló tervezett exportja csak akkor valószínűsíthető meg, ha az eddiginél rugalmasabb együttműködés alakul ki az ipar és a külkereskedők között, s tervszerűbbé, hatékonyabbá válik a piaci munka.

A Hungarotex forgalmának 60 százalékát a szocialista országokkal bonyolítja le — a szállításkoról az ötéves, illetve az éves államközi szerződés intézkedik. Eddig az 1976. évre tervezett kivitel nyolcvan százaléka kötötték már meg a magánjogi szerződéseket, a napokban is folynak a tárgyalások a fennmaradó húsz százalék kitöltésére, sőt megkezdtek a jövő évi szerződések előkészítését is. Mindez azt jelenti, hogy a textil- és ruházati ipari vállalatok nagy biztonsággal tervezhetnek, hiszen legalábbis körvonalalaiban tisztázott, mit kell a következő öt esztendőben exportálniuk. A legnagyobb vásárló az idén is a Szovjetunió, a szocialista országokba irányuló kivitel 85 százalékát szovjet vevők vásárolják meg. Kedveltek a magyar textiliák a többi szocialista országban,

egyebek között az NDK-ban, Romániában, Lengyelországban, Csehszlovákiában, Bulgáriában is. Sőt a hazai termékek egy ideje, s az idén is, eljutnak távolabbi szocialista országokba, például Vietnamba, Mongóliába s újabban Kubába.

A Hungarotex útján több mint száz tőkésországba jutnak el a hazai textilipar termékei. A 150-170 millió dolláros vállalati exportterv mintegy felére jöttek létre eddig üzletek, s ez az arány 30 százalékkal nagyobb a tavalyi év eleji kötésállománynál. A legnagyobb piac az idén is Európa, s ezen belül is a közös piaci országok, ide irányul a teljes tőkés kivitel mintegy 45 százaléka.

Az idén mintegy 25 százalékkal részesednek tőkés textilkivitelünkben a fejlődő államok. Míg korábban Líbia volt legnagyobb vásárlónk, most a legjelentősebb megrendelőink közé lépett elő a térségben Kuvait. A tőkés kivitel mintegy tíz százaléka irányul Kanadába, Japánba, Ausztráliába, az Egyesült Államokba. A Hungarotexnél az azzal számolnak, hogy az idén a tavalyihoz képest mintegy tíz százalékkal bővítik a tőkésexportot. Ez azonban szükséges teszi az exportképes áru alap s a választék bővítését.

A Hungarotex terve egyébként az idén 65 millió rubeles szocialista és 180 millió dolláros tőkés alapanyag-behozattal számol, az import mennyisége nem emelkedik a múlt évhez képest.

Az építőanyag-ipar 1976. évi terve

Javul a lakosság ellátása

Az építőanyag-ipar 1976. évi fejlesztési céljai a népgazdaság V. ötéves tervéhez igazodnak. Az ágazat fő feladata a hazai felhasználók mennyiségi és minőségi igényeinek zavartalan kielégítése, a lakosság megfelelő ellátása.

Az építőanyag-ipar 1976-ban hat százalékkal növeli termelését. Fokozódik a minden piacon gazdaságosan értékesíthető termékek előállítás, az idén az export-árualapokat 4,3 százalékkal kell bővíteni. A tőkésországokba irányuló kivitel 7,7 százalékkal nő.

A szakágazatok közül a mész-, a cement- és az aszbesztparnak, az üvegpárnak, valamint a szigetelőanyagiparnak az ágazati átlagot meghaladó mértékben kell növelnie termelését.

Cementből a 4 millió 250 ezer tonna hazai termelés és a 780 ezer tonna, szocialista országokból érkező import biztosítja a zavartalan ellátást. A cementiparnak a téli hónapokban a klinker- és a cementkészletek növelésével kell segíteni a kereslet és a kínálat egyensúlyát.

A mésztermékek iránt mutatkozó kereslet várhatóan megelégnél, s ez szükségessé teszi a mészüzem kapacitások jobb kihasználását.

Az építőanyag-ipari vállalatoknak falburkoló csempéből 2 millió 60 ezer négyzetmétert, padlóburkoló lapból egymillió 50 ezer négyzetmétert kell a belkereskedelem részére szállítani. Mozaiklapokból 30 százalékkal termelnek többet, mint a múlt évben.

Az építőanyag-iparban 3,8 milliárd forintot fordítanak beruházásra 1976-ban, az ágazati állami nagyberuházásaira a terv 1,3 milliárd forintot irányoz elő. A Belpátfalvai Cementgyár kivitelezését, valamint a Dunántúli Cementgyár beruházásainak előkészítését a központi ágazati ütemben kell folytatni. Új nagyberuházást az idén nem indítanak.

1980-ra évenként harmincezer Rába-motor

A járműprogram megvalósításában kiemelkedő szerepe van a győri Magyar Vagon- és Gépgyárnak, a Rábának. Az első beruházásoknál még csak a hazai autóbusszgyártás motorfelhasználását vették számításba, de a Rába-MAN-termékek gyorsan keresettek lettek a KGST-országokban, sőt a tőkés piacokon is. Az 1969-ben belépett gyár évenként 14 300 motor készítésére épült, de a növekvő igények hatására tavaly már 18 500 motort és 2550 motornak megfelelő alkatrészt állított elő. Ezt a megnövekedett mennyiséget már csak a régebbi gyakorlatnál eltérő munka- és termelészervezéssel lehetett megvalósítani.

A mostani adottságokkal azonban a gyár már nem tudná fokozni teljesítményét, pedig a következő években a KGST-országok iránti kötelezettségek, a hazai és a tőkés piac igényeinek kielégítése következtében még több Rába-motorra lesz szükség. Hasonlóan nőttek a megrendelések a futóművekre, főleg a hátsó hidakra.

A piaci lehetőségek hatására a gyár vezetősége úgy döntött, hogy a következő esztendőben pótlólagos kapacitásbővítő beruházásokat hajt végre. A fejlesztés összege mintegy hatmillió forintot tesz ki. Első lépésként a motorgyártás bővítésére kerül sor. A fejlesztés után a Magyar Vagon- és Gépgyár termelése az ötéves terv végére 30 ezerre (pontosabban 22 ezer autóbusszmotorra és 3663 motornak megfelelő alkatrésze) növekszik. Bár a tőkés autógyárak is érdeklődnek a Rába termékei iránt, az 1980-as 30 ezer évi termelésből 22 ezer a KGST-partneroknak, 3600 a hazai iparnak, öt-ezer pedig különböző tőkés vállalatoknak jut.

A fejlesztés első szakaszához szükséges egymilliárd forintot bankhiteltől írt alá szerződést Győrben Horváth Ede, a Magyar Vagon- és Gépgyár vezérigazgatója, valamint Csernoch Attila, a Magyar Nemzeti Bank elnökhelyettese. A hitelek birtokában a beruházás ez év végén kezdődik, és 1978 decemberére kell befejeződni.

Húszmilliárd forinttal nőtt a kiskereskedelmi forgalom

A kereskedelem összességében eredményes évet zárt, 1975. évi 218,3 milliárd forintos forgalma folyó áron csaknem 20 milliárdal haladta meg az előző évit — állapította meg a Belkereskedelmi Minisztérium most megjelent áruforgalmi gyorsjelentése. A minisztérium értékelése a kiskereskedelmi árukínálatot általában megfelelőnek ítélte. Élelmiszerekből és ruházati termékekből egész évben jó ellátást nyújtott a kereskedelem, a növekvő kereslet ellenére a vegyesiparicik-kínálat sem romlott, némelyik termékből még javult is. A forgalomban az iparicikkek aránya az előző évi 53,8 százalékról 54,1 százalékra emelkedett.

A gyorsjelentés részletesen értékelte a december havi forgalmát, az ünnepi ellátás tapasztalatait. A kiskereskedelem az év utolsó hónapjában 21,3 milliárd forint értékű árut adott el, 5,2 százalékkal többet, mint az előző év decemberében. Az élelmiszerforgalom — az évi átlaggal egyező ütemben — 8,5 százalékkal emelkedett, az iparicikkeké 2,8 százalékkal, ebben azonban a ruházati kereskedelem jóval kevesebbet értékesített mint 1974 decemberében.

Élelmiszerekből összességében elegendő állt rendelkezésre a lakosság igényeinek kielégítésére. A korábbiakhoz képest a november végi nagyarányú vásárlások után erősen csökkent decemberben a cukorforgalom. A zöldséggyümölcs-ellátás is megfelelő volt. A szocialista kereskedelem a — a 22,2 százalékkal növekedett szabad piaci árakhoz képest jóval alacsonyabb árai miatt — burgonyából 4,5, zöldségfélékből 36,5, gyümölcsökből 26,6 százalékkal értékesített többet az 1974 decemberinél.

Mesterszakmunkás-továbbképzés a kohó- és gépiparban

A kohó- és gépipari miniszterrendelet adott ki a mesterszakmunkás-továbbképzésről szóló régebbi kormányhatározat és munkaügyi minisztériumi rendelet végrehajtásáról. A rendelet a kohó- és gépipari ágazatok állami vállataira, egyéb állami gazdálkodó szerveire, egyesületeire, szövetkezeteire, valamint a más ágazatokhoz tartozó kohászati és gépipari munkakörökben dolgozóakra terjed ki.

A minisztérium 40 vállalatnál végzett széles körű felmérést, hogy mely szakmákban szervezzék meg a következő években a legjobb szakmunkások részére a mesterszakmunkás-továbbképzést. A most kiadott rendelet szerint az idén öt szakmában: a hengerész- és forrasztás-, az öntő-, a gépi forgácsoló-, a gépszereelő- és az elektronikai műszerész szakmákban indítanak továbbképző tanfolyamokat. Később a szakmák közé további bővül, 1977-ben már a többi között a hegesztők és kovácsok, 1978-ban az orvosi-számítástechnikai és irodagép-műszerészek, 1979-ben pedig az összes kohó- és gépipari szakmákban dolgozó szakmunkások részére megszervezik a továbbképzést.

Évente 200 ezer tonnányi magyar árut fuvaroznak a lengyel kereskedelmi flotta hajói a három legnagyobb lengyel kikötőből, Gdanskból, Gdyniából és Szczecinből a világ minden tájára — mondták el a többi között a Lengyel Tengerhajózási Vállalat fennállásának 25. évfordulója alkalmából a lengyel nagykövetség. A jubileum alkalmából a lengyel vállalat igazgatója 17 magyar külkereskedelmi vállalat képviselőinek emléklapkot adott át.

GÖDÖLLŐ ÚJ VÁROSRESZE

Gödöllőn az alsóparki városrészben a IV. ötéves tervben tizenhárom 11 szintes toronyházat építettek. A tervek szerint az év végére befejeződik az összesen 572 lakásos városnegyed építése

Ülést tartott a SZOT elnöksége

Ülést tartott a SZOT elnöksége, amely a többi között az ideai népgazdasági terv végrehajtásával kapcsolatos szakszervezeti feladatokról tárgyalt. Az elnökség hangoztatta, hogy a népgazdasági egyensúly fokozatos megteremtését csak a nemzeti jövedelem kiegyensúlyozott növelése, a bel- és külföldi kereslethez egyaránt rugalmasan igazodó gazdaságos és hatékony termelés teheti lehetővé. Ezt az iparági szakszervezetek azzal segíthetik elő, ha bővítik együttműködésüket az ágazati minisztériumokkal, s támogatják az intézkedések megvalósítását.

Az elnökség szűkségesnek látja, hogy a vállalatok 1974-1975-ben kibontakozott kongresszusi és felszabadulási munkaversenyben elért kiemelkedő eredmények példája nyomán szervezzék és irányítsák a munkaversenyt az ötödik ötéves terv, illetve az 1976-os népgazdasági terv sikeres megvalósítására. A versenymozgalm lehetőségeit jobban ki kell használni annak érdekében, hogy vállalatunk az eddiginél több olyan cikket állítsanak elő, amelyeket minden piacon gazdaságosan lehet értékesíteni.

Az 1978-1980-as évekre megkötendő kollektív szerző-

désekről szólva, az elnökség fontosnak tartja a vállalati eredmény és a dolgozókról való gondoskodás összhangját. A kollektív szerződés segítse hatékonyan a munkafegyelem megszilárdítására, a munkaidő- alap teljesebb kihasználására, a szocialista bérezés elveinek következetesebb alkalmazására hozott állami intézkedések végrehajtását.

A szakszervezetek törvényben biztosított jogaikkal élve hassanak oda, hogy olyan megalapozott szociális terveket dolgozzanak ki a vállalatok, amelyek biztosítják a dolgozók munkakörülményeinek javítását, kulturális, művelődési és sportolási lehetőségeinek bővítését, valamint a béren kívüli juttatások fejlesztését.

Társadalmi munkát főképp a lakásépítés és a kapcsolódó kommunális fejlesztés meggyorsítására, továbbá gyermekintézmények építésére, befogadóképességük bővítésére indokolt felajánlani és szervezni. A dolgozók termelői társadalmi munkája csak az önkéntesség elvének megtartásával és meghatározott évi óraszámban vehető igénybe, ez a munka nem szolgálhatja a vezetési, szervezési fogvatartásokból eredő elmaradások pótlását, a burkolt túlóráztatást.

Minden piacon kelendő bútorokat

Kevesebb pénzből többet, jobbat kell termelni — e motóval foglalkozók össze a magyar bútorigar idej és a következő évi tervei, feladatai. A bútorigar a most zárult ötéves tervben rendkívül sokat fejlődött, termelésének értéke az 1975. évi 5 milliárd forintról 8,5 milliárd forintra nőtt. Mind több bútor kerül forgalomba — időnként és helyenként a korábban tapasztalt hiány meg is szűnt —, javult a bútorok választéka és esztétikai megjelenése.

A legutóbbi öt esztendő alatt a fejlesztésre szánt igen terekes összegek 80 százalékát a vidéki gyárak kapták, így módon az ország legnagyobb és legkorszerűbb gyárjai az időszerű Zalaegerszegen, Nagykanizsán és Mátészalkán találhatók. A mostani ötéves tervben rendelkezésre álló pénz — ami kevesebb annál, amennyivel a múlt ötéves tervben gazdálkodhattak — továbbra is nagyrészt vidéken a kis- és középzemek fejlesztésére fordítják. A terv szerint csakis azok az üzemek kapnak hitelt és állami támogatást a fejlesztésre, amelyek minden piacon jól, gazdaságosan és könnyen értékesíthető bútorokat gyártanak.

A belföldi piacra a bútorigarban az V. ötéves terv utolsó évében, 1980-ban a tavalyinál nagyobb értékű bútort kell adnia; az idén a belföldre szánt bútorok termelési értékének növekedése a tavalyihoz képest kilenc százalék, ami — a legutóbbi áremelést figyelembe véve — 4,5 százalékkal több bútort jelent.

A Könyvgyári Minisztérium illetékes fősztályvezetője elmondta: a bútorigarban át kell alakítani, korszerűsíteni kell a termékszerkezetet. Ennek az a célja, hogy jelentősen növekedjen a bútorexport, amely a népgazdaság számára előnyös és gazdaságos. Az idén és a következő években is különösen a székegyártást fejlesztjük, mivel a székegyártás különösen előnyös. A Szék- és Kárpitoságygyár tavaly 3,5 millió dollár értékben exportált tö-

késországokba székeket, az idén a terv 5 millió, 1980-ra pedig tízmillió dollár. Segíti az eredményes székegyártást, hogy a magyar lakástextilipar szöveteit mind szívesebben fogadják el a legényesebb külföldi vevők is.

A termékszerkezet átalakításához hozzá tartozik a stílbútorok gyártásának számottevő növelése.

A tervek között szerepel a közületek számára készülő bútorok termelésének és exportjának rendkívül számottevő növelése. Ez hotel-, színház-, hangversenyterem-berendezéseket, komplett vendéglátóipari bútorokat jelent. Most folynak az eredményesnek ígérkező tárgyalások arról, hogy a magyar bútorigar rendezné be Moszkvában az olimpiára épülő új, nagy szállodák egy részét. A terv szerint tehát nő az export a szocialista országokba is.

Visszatérve végül a belföldi ellátásra: már az ideai tervek között szerepel a választék észrevehető bővítése; mindezeket természetesen hazai termékekből, de bővíteni kívánják az importot is. Az eddiginél több bútort hozunk be az NDK-ból, a Szovjetunióból és más szocialista országból. Illetékes szervek szorgalmazták, hogy mielőbb megvalósuljon a bútorok cseréje a magyar és a finn bútorgyárak között; erről már eredményes tárgyalások folytak.

A smog elleni állandó harc és az energiaválság arra kényszerítette a japánokat, hogy megoldást keressenek a városi közlekedés problémáira. Az egyik megoldás az elektromobil. A Daihatsu-cég üzemeiben már éveket ezelőtt legyártották az első villanymeghajtású gépkocsit. Öt év alatt 275 ilyen autót készítettek. Az osakai Expo '70-en a látogatókat már ilyenek szállították. A Daihatsu most olyan elektromobilt gyárt, amelyet állítólag kitűnően fel lehet majd használni Tokió közlekedésében.

Székesfehérvárott lesz a könnyűszerkezetes építés dunántúli bázisa

Az egyik legnagyobb vidéki kivitelező, a Fejér megyei Állami Építőipari Vállalat ifjúsági munkásgyűlést tartott Székesfehérvárott; ismertették a vállalat 1976. évi és ötödik ötéves tervét. Bejelentették, hogy a vállalat kiemelt feladata a könnyűszerkezetes építés dunántúli bázisának megerősítése, s erre a felkészülés megkezdtek. Bővítik a lakatosüzemet, előregyártó-üzemet létesítenek, a könnyűacélszerkezet-ellátásra pedig szocialista verszödést kötöttek a Dunai Vasművel. 1977-ben már két, egyenként 16 tantermes iskola és további gyermek- és köznevelési intézmény készül könnyűszerkezetes technológiával Fejér megyében. A vállalat könnyűszerkezetes részlegét 1980-ra fejlesztik ki, amikor évenként 100 000 négyzetméter alapterületű közösségi épület, csarnok szerelését látják el.

A SZEGED-ALGYÓI vasúti Tisza-híd korszerűsítése a szeged-békéscsabai vasútonnal rekonstrukciójának fontos feladata. A folyó mindkét oldali árterületén kicserélik a 100 éves hidat vaszerkezettel. A Ganz-MÁVAG már megkezdte az új szerkezetek helyszíni szerelését. A csaknem 140 millió forintba kerülő hidrekonstrukciót a jövő év második felében fejezik be.

Régészeti leletekre bukkantak postai kábelkötés közben Szeged közelében, az úgynevezett ballagóit határrészen. A szegedi Móra Ferenc Múzeum munkatársai az előkerült hajdizsombokból, varkocsarikkákból és más jelekből arra következtettek, hogy a X. század végén, illetve a XI. század elején itt letelepedett magyarok temetőjére bukkantak.

CSAKNEM 400 szövetkezeti áruház és szaküzlet tervét készítették el öt év alatt a Szövetkezeti Tervező, Kivitelező és Üzemtervezési Vállalat mérnökei, technikusai, s 150 vendéglátó létesítmény is az ő tervek alapján épült fel a tervidőszakban. A tavasszal átadásra kerülő budapesti Skála nagyáruház tervét ugyancsak a Szövetkezeti készítették.

Az épülő moszkvai olimpiai falu szálláshelyeinek berendezésére a zalaegerszegi Műbútor Szövetkezet nyolcmillió forint értékben szállít bútorokat.

Kétszáz középiskolai diáknak ad otthont Debrecenben, a Varga utcában a korszerű kollégiumát átalakított régi épület.

Munkáslakás-építő és -fenntartó szövetkezetet hozott létre Debrecenben a megye négy nagyvállalata, a Magyar Gördülőcsapágy Művek, az állami építőipari, a Tiszántúli Áramszolgáltató Vállalat és a Hajdúsági Iparművek. E szövetkezetbe lépnek be az a dolgozók, akik a négy vállalatból kölcsönt kapnak, illetve akiket a vállalatok lakásvásárlásra kijelölnek. Az ötödik ötéves terv folyamán — a program szerint — 350-400 munkáslakást kívánunk felépíteni.

Befejezték a mélyszántást Csongrád és Békés megye állami gazdaságai a teljes tervezett területen, 45 ezer hektáron. A soron levő tennivaló most a műtrágyaszórás, amit sok helyen már megkezdtek. A hótakaró hiánya miatt a többszöri éjszakai fagyok megsanyargatták a búzát, ezért is fontos, hogy elegendő mennyiségű műtrágyát kapjanak a kalászosok.